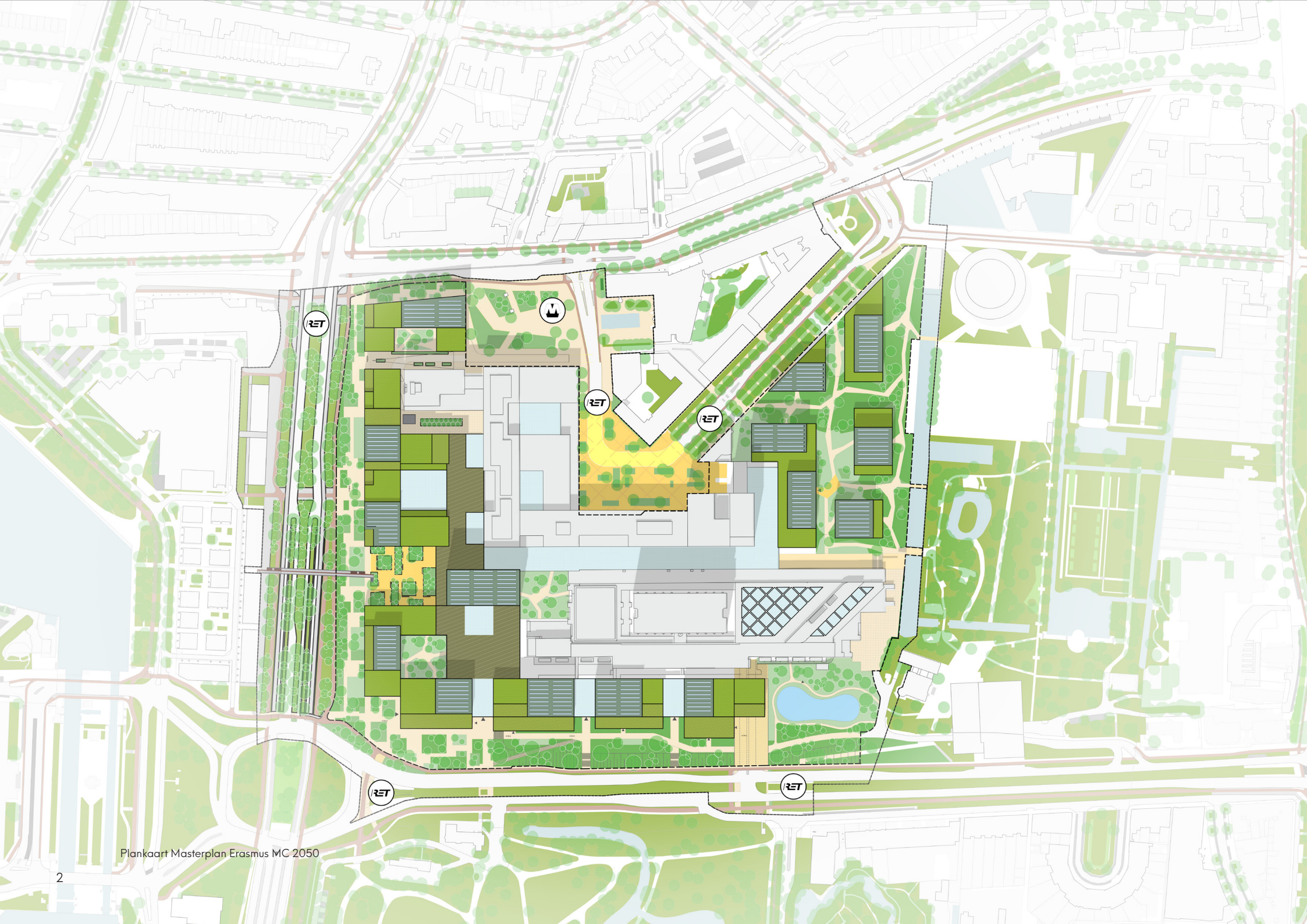

Welstandsparagraaf Erasmus MC Campus

18 maart 2026

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Fundament; ruimtelijke hoofdopzet Erasmus MC Campus	6
2.1 Cultuurhistorische context	
2.2 Erasmus MC Campus en de stad	
2.3 Uitgangspunten van de Erasmus MC Campus: stedelijke gebouwen	
3. Bouwstenen; Erasmus MC Campus als onderdeel van de stad	16
3.1 Omgeving: verankering van de Erasmus MC Campus in de stad	
3.2 Bouwwerk; verschijningsvorm van de architectuur	
3.3 Uitwerking; kleur, materialisatie en detaillering	
4. Criteria per deelgebied	24
4.1 's-Gravendijkwal	
4.1.2 Toren aan het Westelijk Plein	
4.2 Westzeedijk	
4.3 Museumpark	
5. Welstandscriteria	38
5.1 Omgeving	
5.2 Bouwwerk	
5.3 Uitwerking	
6. Beeldverantwoording	42

1. Inleiding

De *Welstandsnota Rotterdam 2025 – Kwaliteit voor de toekomst* die op 25 december 2025 in werking is getreden, bevat de ruimtelijke kwaliteitscriteria waaraan de bebouwing in Rotterdam moet voldoen. Voor specifieke gebieden zijn er aanvullende gebiedscriteria van kracht. Het gebied Erasmus MC Campus wordt in deze nota aangemerkt als stedelijk knooppunt, waarbij een bijbehorende gebiedsspecifieke set welstandscriteria van kracht is. Karakteristiek voor het gebiedstype Stedelijke knooppunten is de stapeling en verknoping van functies, het publiekstrekkende karakter en de hoge dynamiek.

Rond het jaar 2000 is reeds de ontwikkeling ingezet om de voormalige locatie van het ziekenhuis Dijkzigt te transformeren naar een campusomgeving met een gemengd programma en een goede inbedding in de stedelijke context. De gebiedsspecifieke welstandscriteria waren ontoereikend en onvoldoende afgestemd op de ontwikkeling en daarom is er in oktober 2006 voor het gebied Erasmus MC de welstandsparagraaf 'Hoboken' opgesteld.

De ontwikkeling van de kern van het gebied, met voornamelijk medische en educatieve functies, is inmiddels afgerond.

Met de in 2024 door Erasmus MC en op 20 februari 2025 door de gemeenteraad Rotterdam vastgestelde Herziening Masterplan Erasmus MC Campus volgt nu de voltooiing van de ontwikkeling aan de randen, waarmee Erasmus MC Campus zich zal "ontwikkelen tot een innovatieve en levendige Health Techcampus, waar gezondheidszorg, technologie en ondernemerschap samenkomen" om zo op lange termijn hoogwaardige zorg te kunnen blijven leveren. Het op 20 februari 2025 vastgestelde Masterplan Erasmus MC Campus 2050 gaat uit van een stedenbouwkundige en architectonische ontwikkeling die sterk afwijkt van de ruimtelijke en programmatische uitgangspunten zoals omschreven in de welstandsparagraaf Hoboken uit 2006. Dit maakt na bijna 20 jaar een geactualiseerde welstandsparagraaf noodzakelijk.

Deze nieuwe welstandsparagraaf is uitsluitend van toepassing op de randbebouwing, met het doel om goed te kunnen sturen op de architectonische inpassing van de gehele randbebouwing in haar context,

op de kern van het Erasmus MC en op de nuances van de verschillende plandelen.

De Welstandsparagraaf Erasmus MC Campus vervangt de criteria voor de randbebouwing uit de Welstandsparagraaf Hoboken uit 2006. De welstandsparagraaf Hoboken verliest daarmee zijn laatst overgebleven doel. De gebouwen uit de overige gebieden (de bebouwing in de kern van de Campus en de Little C-ontwikkeling op de zogenoemde *Provisorium locatie*) van de Welstandsparagraaf Hoboken vallen sinds hun realisatie weer in het gebiedstype Stedelijke knooppunten, zoals beschreven in de *Welstandsnota Rotterdam 2025 – Kwaliteit voor de toekomst*

De groei en transformatie van het Erasmus MC in een campusomgeving is een noodzaak. Een zorg- en kennisomgeving met grote innovatiekracht is het antwoord op de groei van de zorgbehoevende bevolking en de opkomst van gepersonaliseerde, technologische gezondheidszorg. Een campus waar plaats is voor innovatieve kennisinstututen en bedrijven. En waar zorg, onderzoek en onderwijs de kans krijgen zich verder te verbinden en te ontwikkelen.

De Erasmus MC Campus heeft door verschuiven van programma's, en vervangen van gebouwdelen de mogelijkheid een grote diversiteit aan innovatieve organisaties te huisvesten die zich richten op gezondheid, onderzoek, technologie en onderwijs. Deze transitie in de tijd zal de campus het aanzien geven van een grootstedelijk complex aan gebouwen en (semi) openbare routes met een sterke connectie naar de aangrenzende stad. Deze verandering van naar-binnen-gericht, richting naar-buiten-georiënteerd, zorgt ervoor dat het huidige institutionele karakter meer stadse en Rotterdamse trekken krijgt. Deze welstandsparagraaf reikt daarvoor de kernkwaliteiten en criteria aan.

Disclaimer afbeeldingen

Afbeeldingen die gebruikt zijn in dit document als referentie, zijn geen letterlijke referentie. Deze zijn ter illustratie van een in het onderschrift beschreven essentie, tenzij nadrukkelijk anders vermeld is in het onderschrift bij de afbeelding.

Welstandsparagraaf en Rotterdamse Welstandsnota

De welstandsparagraaf is een aanvulling op de *Welstandsnota Rotterdam 2025 – Kwaliteit voor de toekomst*. Als die welstandsnota wijzigt, gelden de daaropvolgende welstandsnota's. De welstandsparagraaf wordt vastgesteld door de gemeenteraad, nadat het inspraaktraject is doorlopen en geldt voor alle bouwinitiatieven in het gebied, zowel nieuwbouw als verbouw of aanpassingen aan bestaande gebouwen.

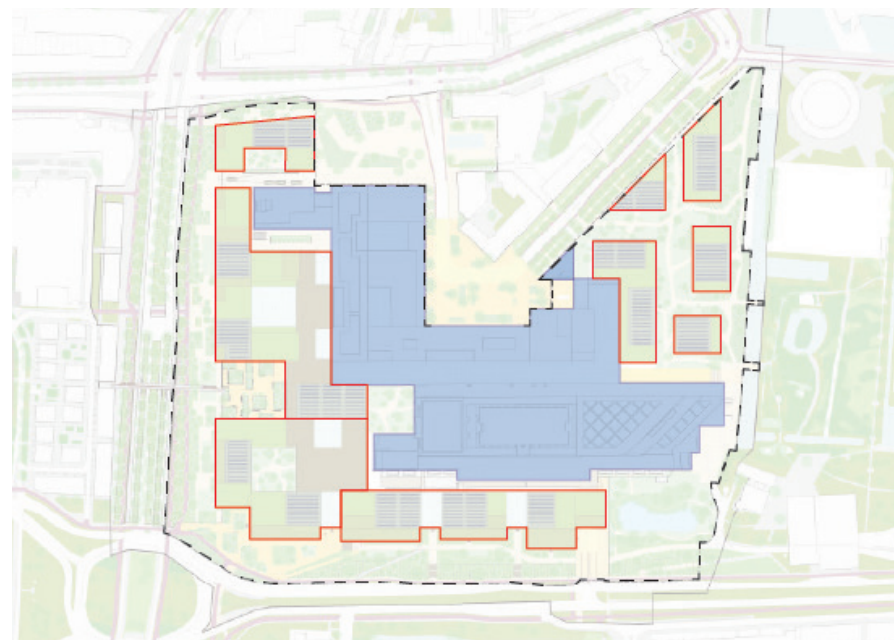
Uit de *Welstandsnota Rotterdam 2025* blijven het algemene deel, het 'Fundament' met de drie 'Bouwstenen' de vaste criteria en de sneltoetscriteria van kracht, inclusief de adviesprocedure via de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed.

De welstandsparagraaf bevat toetsingscriteria met betrekking tot de beeld- en architectonische kwaliteit specifiek voor het Erasmus MC en dient te worden gebruikt als leidraad voor de uitwerking van bouwplannen door architecten, ontwikkelaars en andere betrokkenen. Het document beschrijft en verbeeldt de nadere definitie van het begrip beeldkwaliteit voor de nieuwe gebiedsontwikkeling.

De volgende documenten over de ruimtelijk-programmatische context voor de toetsing op architectonische kwaliteit dienen in samenhang met de welstandsparagraaf te worden beschouwd en gelezen: het *Erasmus MC Campus Masterplan 2050* (herziene versie 2024), het Stedenbouwkundig plan van het desbetreffende deelgebied en de Nota van Uitgangspunten van de desbetreffende gebouwontwikkeling.

Beleidsdocumenten

Voor een bredere context zijn, afhankelijk van de ligging van de gebouwontwikkeling, de volgende cultuurhistorische verkenningen van de directe omgeving van het Erasmus MC relevant: Het Park, Hoboken, Parkhaven en het Tunneltracé. Ook wordt verwezen naar meer algemene beleidsdocumenten zoals de Omgevingsvisie, het Koersdocument Binnenstad, de Gebiedsvisie Hoboken 2030, de Erfgoedagenda en het Handboek Rotterdamse Stijl, of de rechtsopvolgers van deze documenten.

Overzichtskartaal toetsingsgebieden met betrekking tot welstand

- Projectgrens masterplan Erasmus MC Campus — — —
- Toetsingsgebied aanvullende gebiedscriteria Welstandsparagraaf —
- Toetsingsgebied vaste criteria Stedelijke Knoop punten

2. Fundament; ruimtelijke hoofdropzet Erasmus MC Campus

2.1 Cultuurhistorische context

De 's-Gravendijkwal en de Maastunneltraverse

Aan de westzijde van het complex grenst het Erasmus MC aan de 's-Gravendijkwal, een oude stadsstructuur. Deze bestaande route is aan het einde van de negentiende eeuw bestemd als onderdeel van een belangrijke ringweg, vanuit het noorden naar het westelijk havengebied en het Park. In de jaren '30 en '40 van de vorige eeuw is deze verbonden met Rotterdam-Zuid door de bouw van de Maastunnel en de aanleg van een verdiepte traverse door de stad, de zogenaamde Maastunneltraverse. Het architectonisch ontwerp in expressionistische trant werd geleverd door de architect van Gemeentewerken, ir. A.J. van der Steur. Het gehele project stond onder technische begeleiding van ir. J.P. van Bruggen, chef Tunnelafdeling van de Gemeentelijke Technische Dienst.

Met de vormgeving van de Maastunnel en de traverse werd zeer veel aandacht geschonken aan het in goede banen leiden van het verkeer. De opzet van de traverse kwam op het volgende neer: het snel interlokaal doorgaand verkeer richting de Maastunnel werd in de middenbanen georganiseerd (soms verdiept en soms op maaiveld) terwijl het lokale, langzame verkeer op parallelle ventwegen werd geprojecteerd. Aan weerszijden van de Maastunnel werden belangrijke verkeersassen met elkaar verbindt in circulatiepleinen. Dit waren het Droogleever Fortuynplein en Maastunnelplein. Het gehele traverse en de Maastunnel zijn aangewezen als rijksmonument. (Maastunnel | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Gekoppeld aan deze drukke stedelijke as heeft de stad zich verder ontwikkeld met de bouw van een woontoren op de hoek van de Rochussenstraat en 's-Gravendijkwal in 1939 en nieuwe stedelijke initiatieven als twee witte kantoortorens op de hoek van de 's-Gravendijkwal, Rochussenstraat en wijk Little-C. Dit resulteert in een stedelijke context van stadsadressen, waar ook het Erasmus MC onderdeel van uit kan maken.

De ontwikkeling van Hoboken en het Erasmus MC

De Erasmus MC Campus is ingebed in een complexe en gelaagde cultuurhistorische context van het gebied Hoboken. Binnen dit gebied zijn negen karakteristieke sfeergebieden omschreven (zie kaart op de volgende pagina). Het Erasmus MC ligt hier middenin als een spin in het web met aan de oostzijde het Museumpark, aan de zuidzijde Het Park, aan de noordzijde de binnenstad met het voormalige Unilevergebouw (een sleutelproject in Witteveens stedenbouwkundige plan uit 1926) en aan de Westzijde het Coolhaven eiland. Ieder sfeergebied heeft een eigen identiteit waarbij de ruimtelijke samenhang is te vinden in de grote historische verbanden: de groenstructuur, de havenbekkens en het stadsweefsel. Met name het feit dat het land van Hoboken nog tot ver in de 20e eeuw als een landgoed in de binnenstad functioneerde geeft het een bijzondere waarde met veel groen kwaliteiten.

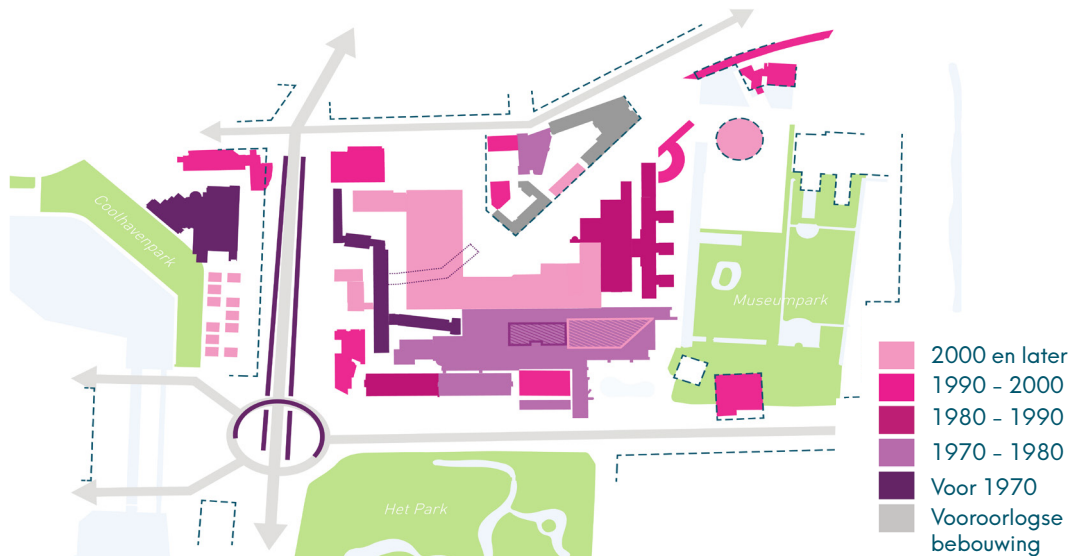
Het huidige Erasmus MC is niet in één keer gebouwd, maar is in de loop der jaren uitgegroeid tot een rijke verzameling van gebouwen en plekken. De grootste volumes die zijn gebouwd in de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw waren stedenbouwkundig gericht op de westzijde met een hoge gevel naar de 's-Gravendijkwal en functioneel gericht op de oostzijde met de hoofdentree in lagere volumes richting Het Land van Hoboken. Dit "nieuwe ziekenhuis" is door de komst van de Medische Faculteit (1972), de bouw van het Sophia (1990) en de realisatie van Tranche-1 (2017) in een nieuwe context komen te staan. Met de volgende stap, die verdere sloop en nieuwbouw omvat, is een groot deel van deze eerste laag verdwenen.

- 1 Gesloten Bouwblokken
- 2 Coolhaven
- 3 Medische en Educatieve voorzieningen
- 4 Cultuur rond Museumpark
- 5 Westersingel
- 6 Maastunneltracé
- 7 Parkhaven
- 8 Park
- 9 Parklaan en Scheepskwartier

Karakteristieke sfeergebieden Hoboken (bron: Hoboken cultuurhistorische analyse)

Historische ontwikkeling Erasmus MC (bron: Hoboken cultuurhistorische analyse)

Ziekenhuis Dijkzigt ca. 1973; In het verleden was de campus ingebed in het groene Hoboken

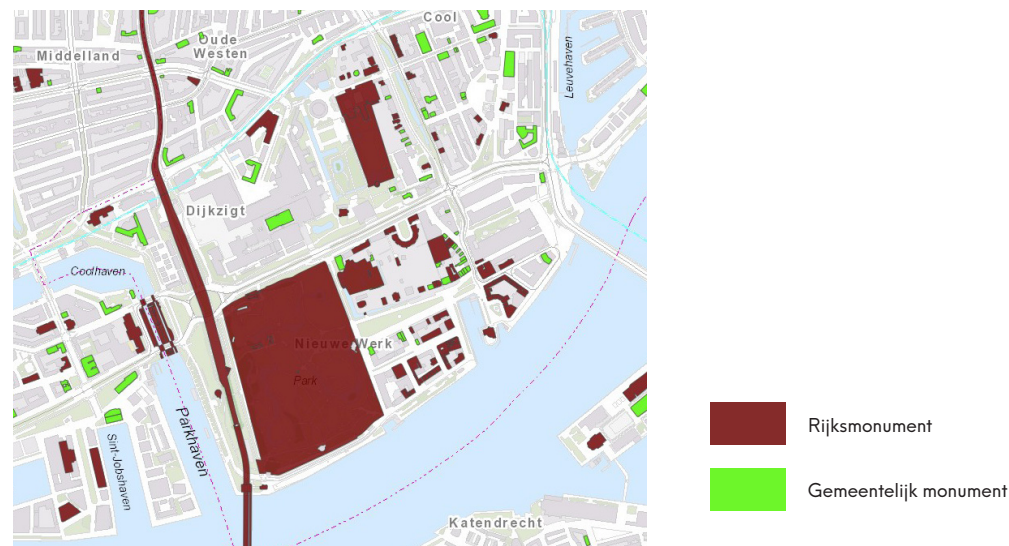
Dijkzicht ziekenhuis

In 2023 is de sloop van de oudste delen van het oorspronkelijke Dijkzicht ziekenhuis aan de 's-Gravendijkwal afgerond. De verouderde gebouwen maken plaats voor vervangende nieuwbouw, waaronder het kinderziekenhuis, de psychiatrie en onderzoeksfaciliteiten.

De identiteit van het medisch stadsdeel aan de westzijde werd tot voor kort gekenmerkt door twee grote volumes van het “nieuwe ziekenhuis” uit 1961 aan de hand van architect Ad Viergever. Kenmerkend voor het complex was een hoofdgebouw in het groen en een hieraan gekoppelde zusterflat die was uitgelijnd met de bebouwing aan de 's-Gravendijkwal aan de overzijde van de Rochussenstraat. Aan de oostzijde werden twee wigvormige lage vleugels gekoppeld met een duidelijke stadsentree. Het ontwerp van de gebouwen was functionalistisch van opzet met zowel een krachtige verticale geleiding in de vorm van zichtbare transparante trappenhuizen als een horizontaliteit die tactiel was uitgewerkt in de gevel met terugliggende raampartijen die werden afgewisseld door horizontale betonnen banden, een ontwerpelement dat veel is toegepast in functionalistische architectuur uit de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw (het was bij de oplevering in 1961 een van de grootste gebouwen van Rotterdam). Een opgave voor de nieuwbouw is dat deze kenmerkende eigenschappen op een eigentijdse manier worden opgenomen in het ontwerp.

Medische faculteit

In de periode 1965–1972 is de medische faculteit (Ee-toren) van het Erasmus MC ontwikkeld naar een ontwerp van OD-205. Het complex bestaat uit een laagbouwgedeelte tot 4 verdiepingen en een hoogbouwgedeelte met 27 verdiepingen van 117 meter hoogte. Rondom 2 kernen met liften zijn de hoogbouwverdiepingen opgetrokken uit prefab betonelementen. In de hoogbouw is per 7 lagen een verdieping gereserveerd voor de technische installaties. De gevel van de hoogbouw is opgebouwd uit door Jean Prouvé ontworpen wit gemoffelde sandwichpanelen van metaal en polyurethaanschuim die 4 bij 4,2 meter meten. Tussen deze geveldelen, ter plaatse van de kolommen, knikt de gevel naar buiten. Het hoogbouwgedeelte is met zijn typische gevel iconisch voor Rotterdam, die naast de constructie en diverse onderdelen van het interieur een gemeentelijke monumentale status heeft.

Rijks- en gemeentelijke monumenten omgeving Erasmus MC (bron: Gisweb gemeente Rotterdam)

Zowel de Ee-toren (gem. monument) als de Na-toren steken uit boven het omgevende stedelijk weefsel

Gevelaanzicht van de reeds gesloopte Zusterflat (links) en het Dijkzigt ziekenhuis, met reliëfwerking en geleding in de gevel

Gevelfragment van de monumentale Ee-toren

Gevelfragment van de reeds gesloopte zusterflat

2.2 Erasmus MC Campus en de stad

Positionering in de stad

Het Erasmus MC is een belangrijke voorziening en werkgever voor de stad, met een groot aandeel dagelijkse gebruikers waaronder medewerkers, patiënten, bezoekers en studenten. De ligging te midden van Rotterdam zorgt voor een fysieke aangrenzing met verschillende stukken van de stad. Aan de westelijke zijde loopt de drukke stedelijke verbindingsweg de 's-Gravendijkwal met aan de overzijde het recentelijk gerealiseerde stedelijk woongebied Little C en de Hogeschool Rotterdam. Ten zuiden loopt de Westzeedijk als belangrijke verkeersader door de stad met aan de overzijde Het Park. Ten oosten grenst het gebied aan het Museumpark op het voormalige Hoboken-gebied. De dynamiek van de veranderingen en gebeurtenissen in de omgeving is opvallend. Dit toont aan dat de campusontwikkeling zich in een bijzonder krachtenveld bevindt.

Overzichtskaat met de positionering van het Erasmus MC in de stad

Stedelijke en landschappelijke verankering

Het onderdeel worden van de stad gaat gepaard met een juiste landschappelijke verankering. Zo vormen de 's-Gravendijkwal en Westzeedijk, met flankerend Het Park en Museumpark, belangrijke stedelijke en landschappelijke structuren waar de uitbreiding van de Erasmus MC Campus zich op zal gaan oriënteren, een adres aan zal hebben en fysiek op zal reageren.

Aan de noordzijde bevinden zich twee pleinen ('s Jacobsplein en dr. Molewaterplein) en een groene stadsstraat (Wytemaweg) die het huidige ziekenhuis goed en op een fijne wijze aan de stad verbinden. Diezelfde ambitie bestaat voor de verbindingen aan de west-, oost- en zuidzijde. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de zijden die aan de parken grenzen (groene oriëntatie) en de zijden die aan de 's-Gravendijkwal en Rochussenstraat liggen (stedelijke oriëntatie). Door deze verschillende randen robuust te koppelen aan het interne netwerk ontstaat een veelzijdige campus die stevig met de Rotterdamse binnenstad is verankerd. Deze verankering wordt extra waardevol omdat het complex aan alle kanten een gezicht creëert, waarbij pleinen en groene ruimtes ook het gebied binnenkomen en een nieuw adres manifesteren.

Gebruik en betekenis van de openbare en semi-openbare ruimte

Om het gebouwencomplex sterker te verbinden met de omliggende stadsdelen, krijgt de rand van het cluster een meer open, uitnodigend en extravert karakter. Dit betekent dat er verschillende typen openbare ruimtes worden gerealiseerd, zodat er een dialoog ontstaat tussen de Erasmus MC Campus en de omgeving met een nieuw gezicht en adres. Elke rand vraagt om verschillende benaderingen gebaseerd op verschillende behoeften, en hoe de aangrenzende bebouwing hierop reageert. Zo ontstaan duidelijke ruimtelijk gearticuleerde plekken, waar men kan verblijven en waardoor de Erasmus MC Campus onderdeel wordt van de stad. Tegelijkertijd biedt de Erasmus MC Campus intern belangrijke betekenisvolle plekken en interactiemogelijkheden in de vorm van atria en daktuinen.

Visie: Erasmus MC Campus als onderdeel van de stad op voetgangersniveau

Erasmus MC Campus; netwerk verbonden met de stad

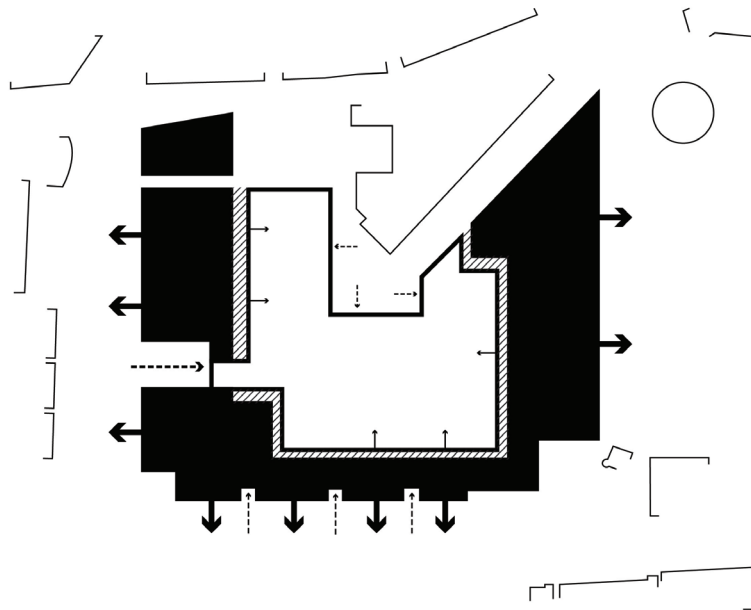
Groene oriëntatie aan de oost- en zuidzijde, stedelijke oriëntatie aan de westzijde

Verbinding met omliggende gebieden; ziekenhuis en stad

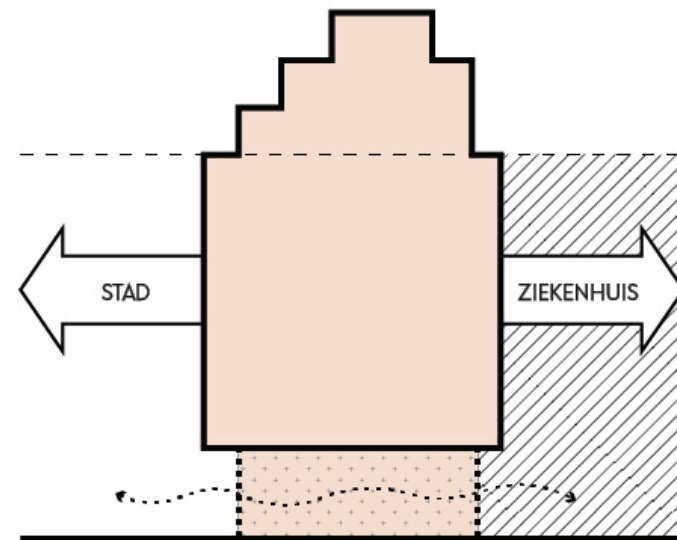
Met de uitbreiding van het Erasmus MC wordt er een nieuwe laag aan de rand van de bestaande kern toegevoegd, wat samen de Erasmus MC Campus zal vormen. Deze uitbreiding geeft meer gelaagdheid aan het gehele complex. Waar het complex momenteel nog kan worden gezien als introvert, wordt er met de verdere uitbreiding meer openheid en verbinding bereikt. Erasmus MC wordt een nadrukkelijk onderdeel van een netwerk van stedelijke routes, zowel in oost-west als in noord-zuid richting. Aansluiten in vorm en expressie op de stedelijke context, en hierbij nieuwe stedelijke adressen vormen, is onderdeel van de opgave.

Het toekomstige ensemble van gebouwen splitst zich als het ware op in een kern met daaromheen een krans. De kern is het huidige Erasmus MC,

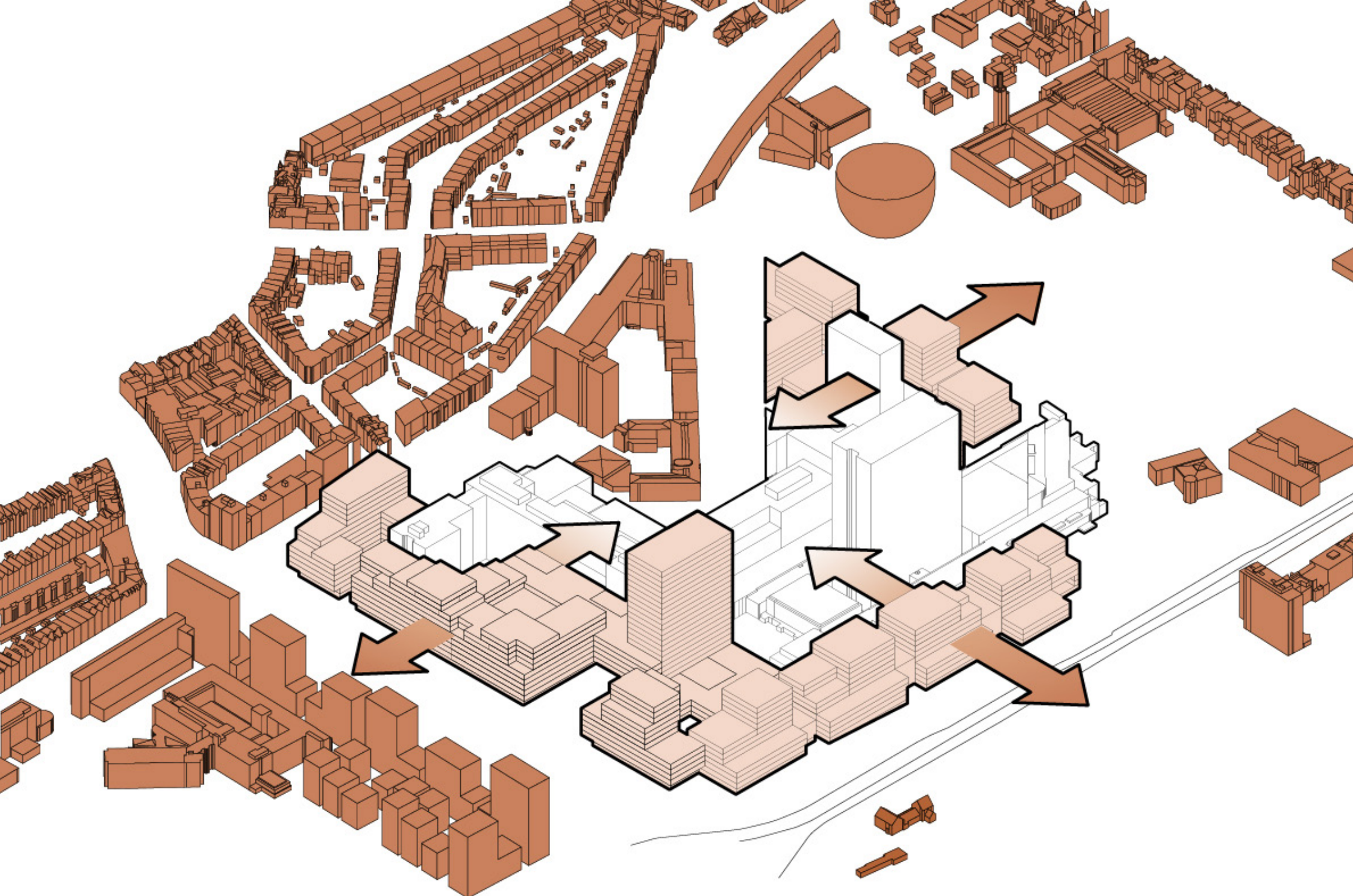

Kern & krans

een compact geheel van hoofdzakelijk aaneengesloten gebouwen die programmatisch de (primaire) functies vervullen van gezondheidszorg, onderzoek, onderwijs en kennisvalorisatie door het Erasmus MC zelf. De kansen en mogelijkheden voor transformatie bevinden zich aan de rand, ook wel de krans genoemd. Dit biedt de gelegenheid voor het huidige Erasmus MC om zich te transformeren in een geheel nieuwe representatie binnen de stedelijke context. De uitbreiding vormt dan ook als het ware een omarming van de bestaande kern. Zo bevindt de uitbreiding van de Erasmus MC Campus in de krans, zich in een krachtenveld van twee realiteiten; de stad en het ziekenhuis. Aan alle zijden zal de bebouwing in de krans zich vormen naar de bestaande stedelijke context door materialisatie, volumetrie, ritme en functies. Toch blijft deze uitbreiding, als instituut en onderdeel van de Erasmus MC Campus, eigenstandig en vormt het een nieuw collectief zonder een versnippering te worden.

Stad & ziekenhuis

2.3 Uitgangspunten van de Erasmus MC Campus: stedelijke gebouwen

De toevoeging van de krans vormt een bemiddeling tussen het ziekenhuis en de stad, en vormt hierbij een nieuw gezicht met stedelijke adressen. Hierbij behoort een eigen expressie die zijn uiting vindt in aansluiting met het bestaande ziekenhuis, en tegelijkertijd wordt er gezocht naar een zekere diversiteit die terug te vinden is in de stad; Stedelijke gebouwen zijn gebouwen met stoere, functionele gevelontwerpen, met veel aandacht voor detaillering en menselijke maat, die de directe omgeving weten te activeren. Om dit te borgen zijn er een aantal dragende principes geformuleerd die de toekomstige identiteit van de Erasmus MC Campus duiden:

1. Stedelijk

De krans zorgt ervoor dat de Erasmus MC Campus integraal onderdeel wordt van het stadsweefsel. Fysieke verbindingen en een rijke expressie dragen bij aan de stadse allures.

2. Omgevingsgericht

De toevoeging van een nieuwe krans aan volume rondom de Erasmus MC Campus kent meerdere oriëntatierichtingen. Iedere zijde gaat op een eigen manier om met de verschillende (gewenste) atmosferen; en zoekt op die manier naar interactie met de omgeving, zowel landschappelijk, stedenbouwkundig als architectonisch.

3. Ensemble met collectieve identiteit

Vanuit de eigenstandigheid van het Erasmus MC als instituut, behoudt de uitbreiding met de krans een eigen duidelijke identiteit. Deze is terug te vinden in de cultuurhistorie. Het ensemble kenmerkt zich met een terugkerende eenduidigheid, waarin er ruimte is voor pluriformiteit in de verschijningsvorm van de architectuur.

4. Menselijk

Op de schaal van het grotere geheel wordt er gevraagd een fijngevoelige verdieping te maken op de uitwerking van de architectuur, die oog heeft voor de maat en schaal van de mens. Het gaat om de gebruiks- en belevingswaarde op maaiveldniveau; denk aan verzachtingen van het volume, aantrekkelijke en interactieve plinten en aandacht voor detail.

Stedelijk

Onderdeel van het stadsweefsel
Stadse allure

Omgevingsgericht

Interactie met de omgeving;
zowel landschappelijk als architectonisch

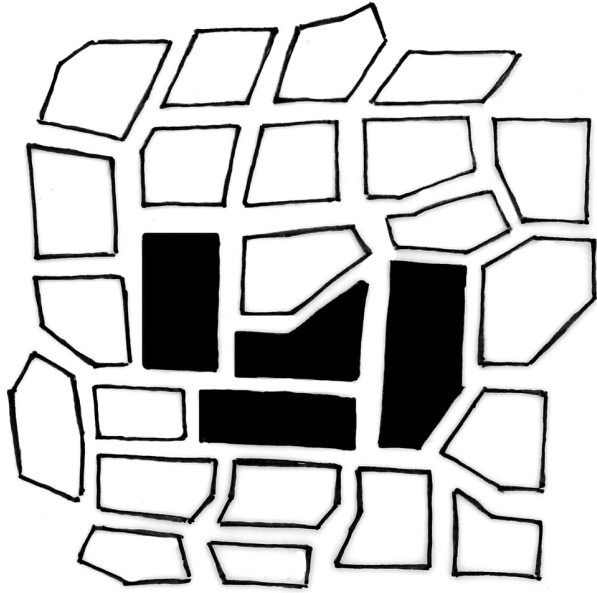
Ensemble met collectieve identiteit

Eenduidigheid
Ruimte voor pluriformiteit

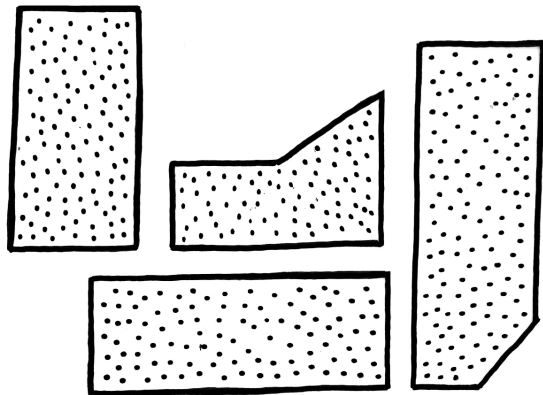
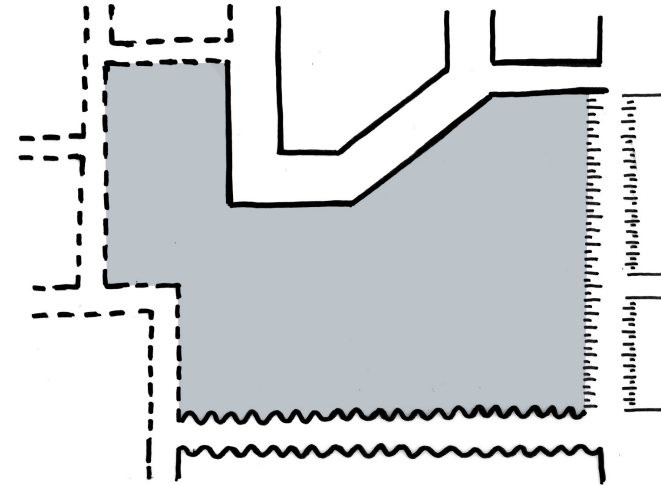
Menselijk

Aandacht voor detail
Verzachtingen

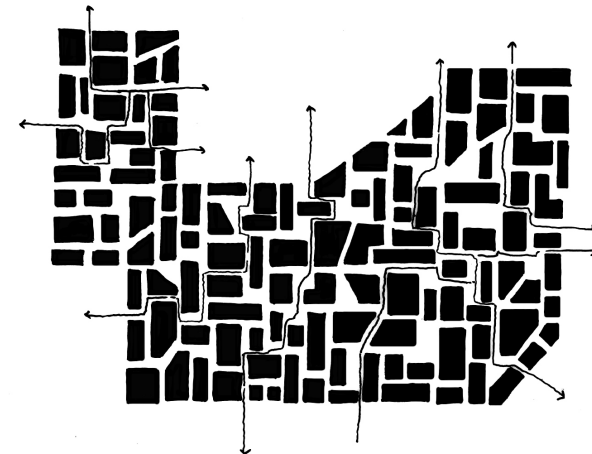
Stedelijk

Omgevingsgericht

Ensemble met collectieve identiteit

Menselijk

3. Bouwstenen; Erasmus MC Campus als onderdeel van de stad

3.1 Bouwsteen 1 | Omgeving: verankering van de Erasmus MC Campus in de stad

De Erasmus MC Campus gaat zich met de uitbreiding van de krans verankeren in de stedelijke context. Hierbij wordt gekeken naar een verfijnde inpassing van stedenbouwkundige en architectonische aard op twee schaalniveaus; de stad en straat.

Op het niveau van de stad gaat het enerzijds om het creëren van samenhang, waardoor de bebouwing vanaf alle zichtassen en aangrenzende openbare ruimte duidelijk herkenbaar is als Campus en anderzijds om het aanbrengen van differentiatie in de enorme bouwmassa.

De architectuur van elk gebouw moet daarom aansluiten op de uitgangspunten voor het maken van stedelijke gebouwen en de verschijningsvorm van de architectuur (rastergevel, gevelopbouw en nuancering in de parcellering), kleurgebruik en materialisatie en daken, die verderop in dit hoofdstuk worden behandeld.

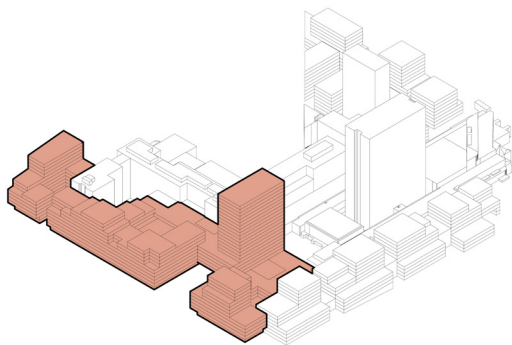
Op het niveau van de straat versterkt de architectuur de menselijke maat en de interactie tussen de gebruikers van het gebouw en de gebruikers

van de openbare ruimte, en creëert – in balans met de samenhang van het geheel – een bijzondere band of verbondenheid met de aan elke zijde zeer verschillende directe stedelijke context of “sfeergebied” (zoals in de cultuurhistorische verkenning omschreven).

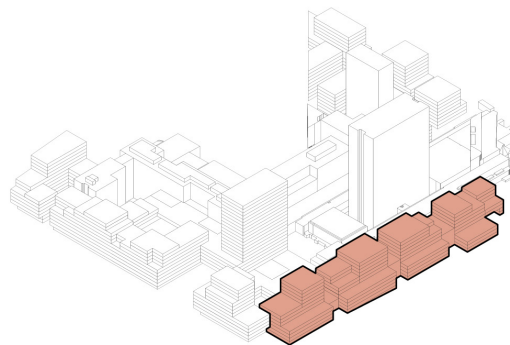
Criteria

- De Erasmus MC Campus verhoudt zich te allen tijden tot de bebouwing aan de overzijde en de aansluitende publieke ruimte; De bouwinitiatieven reageren verschillend op de ruimtelijke karakteristieken van de context zoals het gebruik van de plinten, de opbouw van de massa, de geschakelde of (semi)vrijstaande conditie, de schaal en maat van de afzonderlijke gebouwdelen en kleur en materialisatie.

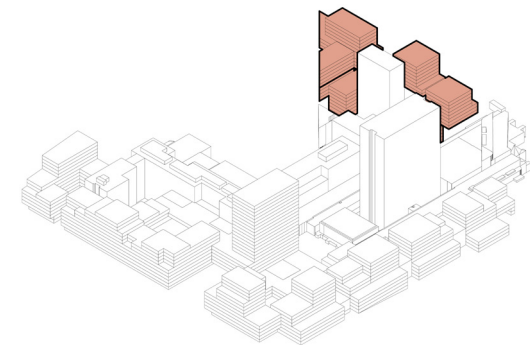
De criteria waarmee naar elke zijde van de campus een bijzonder gebaar wordt gemaakt zijn in hoofdstuk 4 omschreven, afzonderlijk voor elk van de drie deelgebieden en voor de toren, zoals verbeeld op het schema hiernaast.

Deelgebied 's-Gravendijkwal

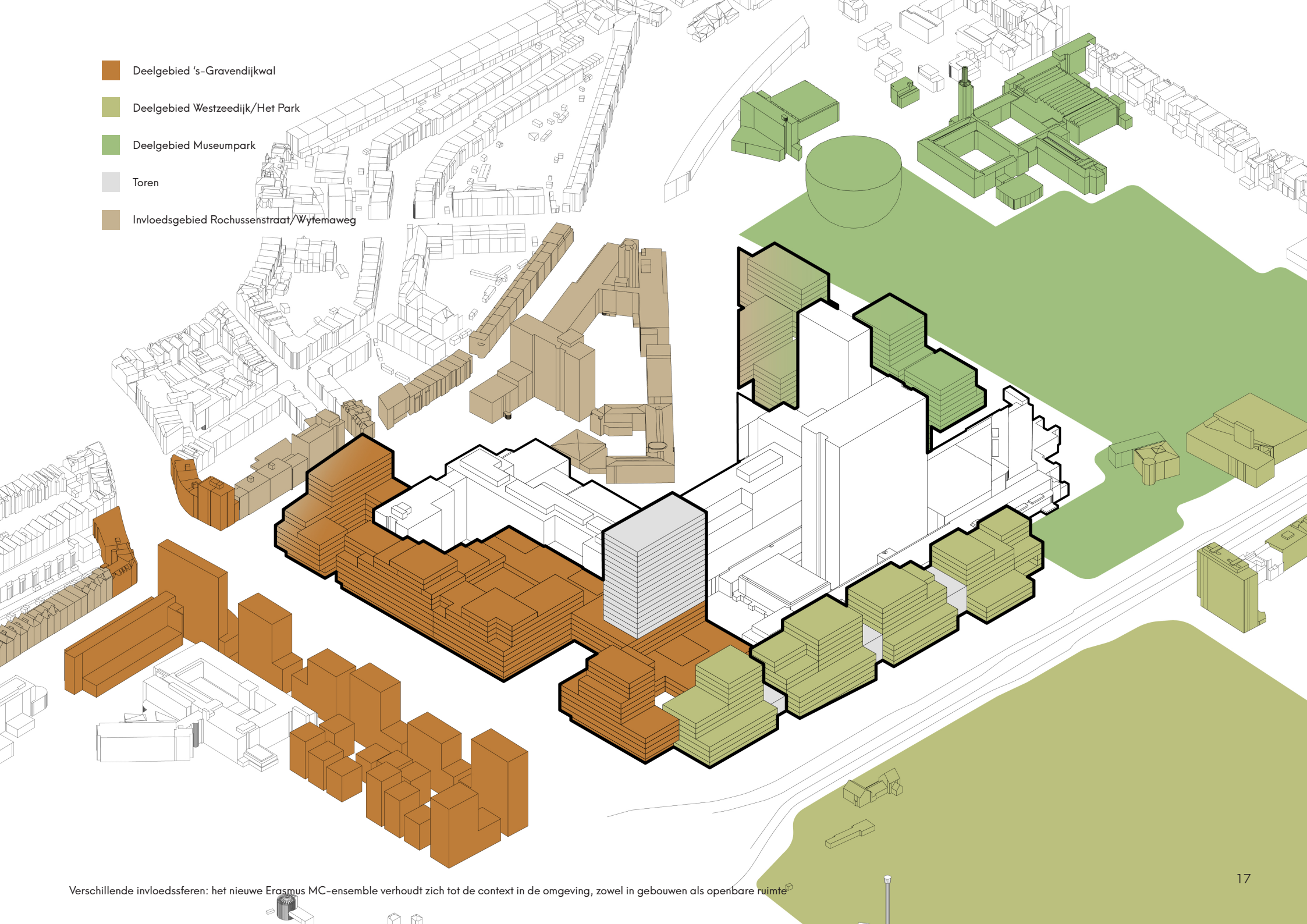

Deelgebied Westzeedijk

Deelgebied Museumpark

- Deelgebied 's-Gravendijkwal
- Deelgebied Westzeedijk/Het Park
- Deelgebied Museumpark
- Toren
- Invloedsgebied Rochussenstraat/Wytemaweg

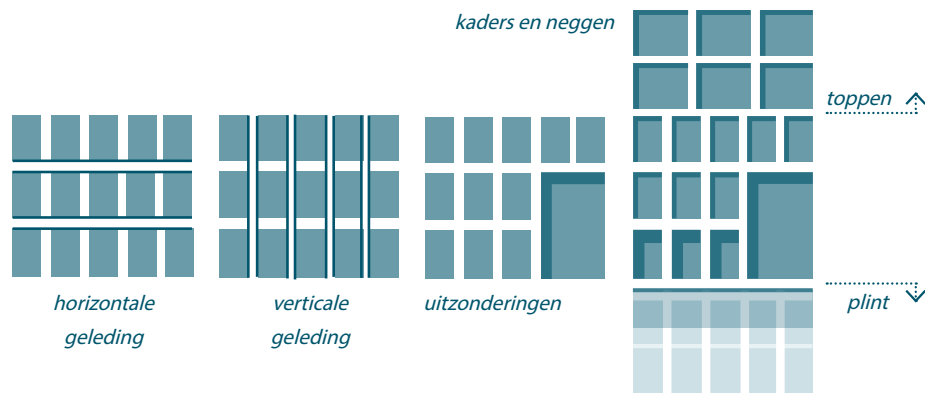
3.2 Bouwsteen 2 | Bouwwerk: verschijningsvorm van de architectuur

Tactiele rastergevel

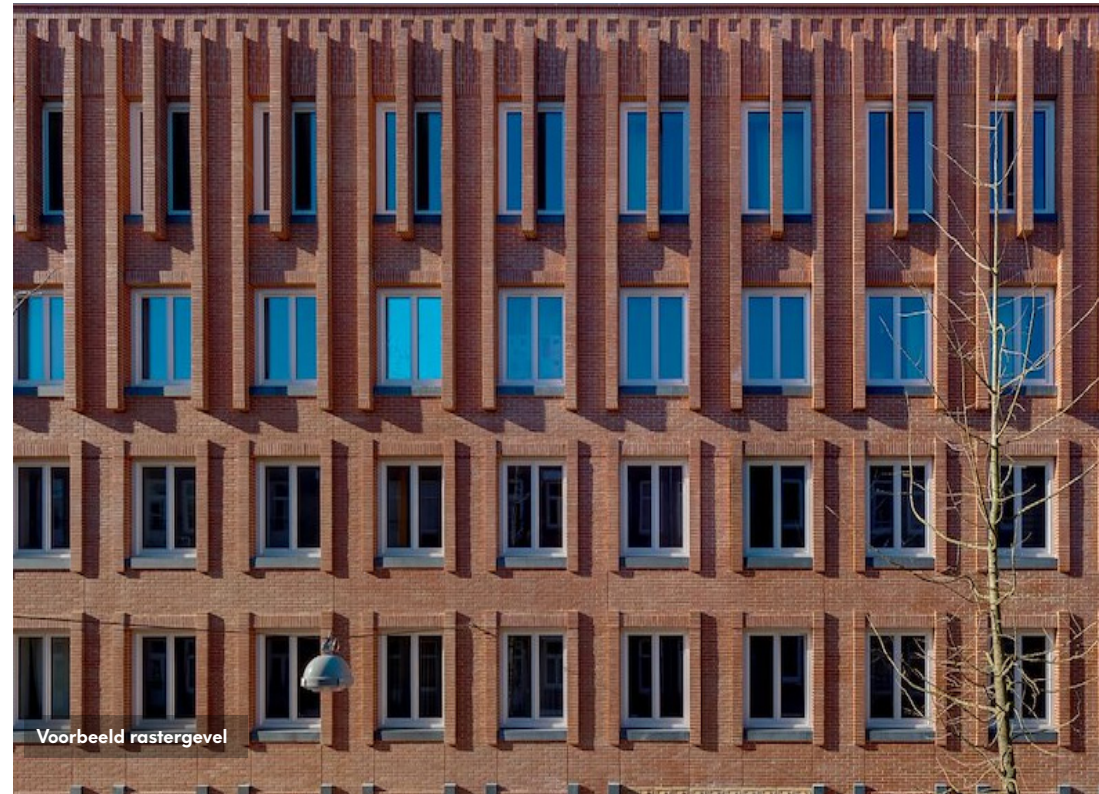
Een generiek thema in de architectuur van de Erasmus MC Campus is de rastergevel, en vormt een herinterpretatie van de architectuur van het “nieuwe ziekenhuis” uit de jaren '50-'60. Dit bestaat uit horizontale en verticale lijnen/banden die de uitstraling bepalen. Een interessante en afwisselende tactiliteit is essentieel om een rijke stedelijke allure te realiseren. Kaders, frames, diepe neggen en reliëfs zijn geschikte middelen. Een variatie in rastermaten, gecombineerd met verschillende texturen van gladde, glanzende of matte en ruwe afwerkingen, verrijkt de architectonische expressie. De gevels zijn niet vlak, maar gelaagd in een grid- of rasterpatroon. Dit ontwerp zorgt ervoor dat het grote gebouw zich goed verhoudt tot de maat en schaal van de omgeving.

Criteria

- De rastergevel keert rondom de gehele campus terug. De architectuur van de gebouwen bedient zich van dezelfde basisprincipes in termen van orthogonale ordening, geleding en gridstructuur van de gevels, textuur, diepte en reliëf. De Campus is hiermee afleesbaar als een samenhangende stedelijke entiteit.

Onderdelen van de rastergevel

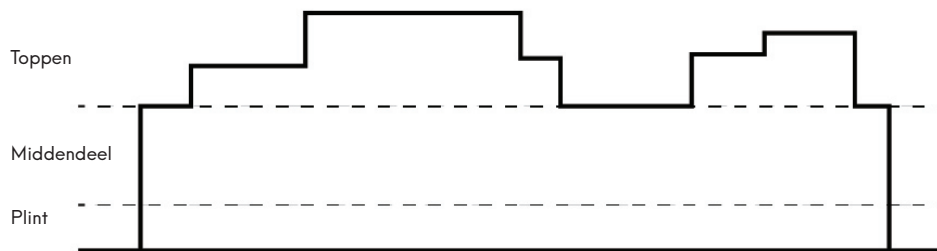

Gelede gevelopbouw

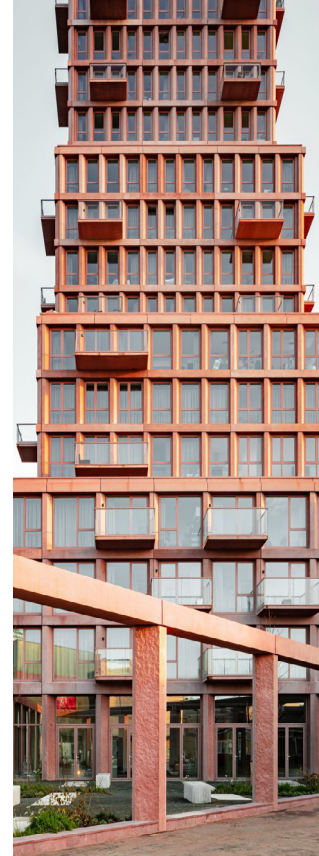
De gevelopbouw kent een duidelijke geleding met een driedeling van plint, middendeel en top. Deze geveldelen verschillen van elkaar volumineus, in expressie en eventueel vormgeving, maar vormen wel een architectonisch geheel. De kloekheid van het gebouw is het sterkst terug te vinden in de plint en het middendeel, de top vormt een verzachtend element, door setbacks en een dakenlandschap met terrassen te introduceren. De geleding van de gevel in horizontale zin draagt bij aan het accentueren van de opbouw, het gebruik en de relatie met de publieke ruimte van het bouwwerk. De sterkste verdeling in de gevelopbouw is terug te zien langs de 's-Gravendijkwal. Langs de Westzeedijk en het Museumpark is het onderscheid onder andere tussen de plint en het middendeel vloeiend, maar wel zichtbaar. Hier vormen deze samen de typologie: paviljoen.

Criteria

- De gevel is opgebouwd met een duidelijke horizontale geleding. Deze geveldelen verschillen van elkaar qua volume, expressie en eventueel vormgeving, maar vormen wel een architectonisch geheel.

Gelede gevelopbouw

Voorbeeld toepassing van een gelede gevelopbouw

Voorbeeld toepassing van een gelede gevelopbouw

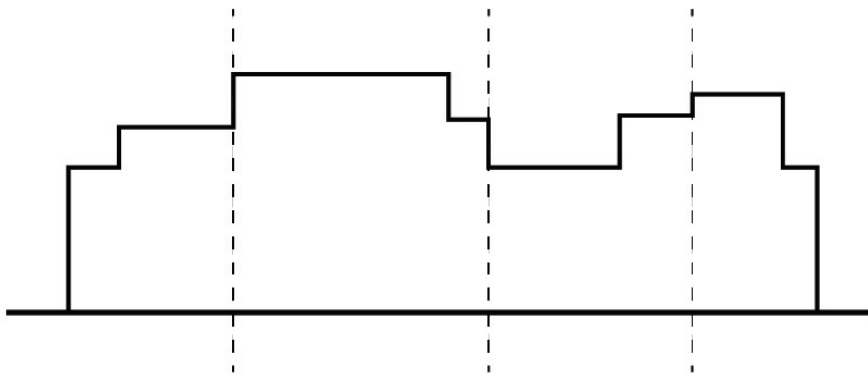

Parcellering brengt nuancering

De uitbreiding met de krans creëert een realiteit waarin grote aaneengesloten volumes ontstaan. Voorkomen moet worden dat deze gebouwen veranderen in één grote kloek. Dit is een verwijzing naar het oude Dijkzigt ziekenhuis en de eigen ambitie om een extravert, open en divers ensemble te realiseren. Hiermee dient aan de slag te worden gegaan, door kleine nuances aan te brengen in de parcellering middels diversificatie en onderscheiding in de vormgeving.

Criteria

- De gevels van grootschalige gebouwen zijn opgebouwd uit verschillende gebouwdelen, afzonderlijk herkenbaar maar de onderlinge samenhang wordt gewaarborgd. Ook de gebouwen die als ensembles werken vormen zo een samenhangend geheel.

Geleding; parcellering creëert verscheidene gebouwdelen

Toppen en het daklandschap

De vorming van de toppen en daarmee het dakenlandschap speelt een belangrijke rol in de manifestatie van de Erasmus MC Campus in de stad, en als verblijfsplek. Daarbij draagt het bij aan een diverse beleving van het ensemble op verschillende niveaus. Het masterplan biedt een omschrijving en uitgangspunten voor de beoogde kwaliteit van het dakenlandschap ten aanzien van biodiversiteit, klimaatadaptatie, groenkwaliteit en gebruikswaarde. Om deze ambities verder te verankeren zijn er een aantal uitgangspunten van belang op het gebied van welstand.

Criteria

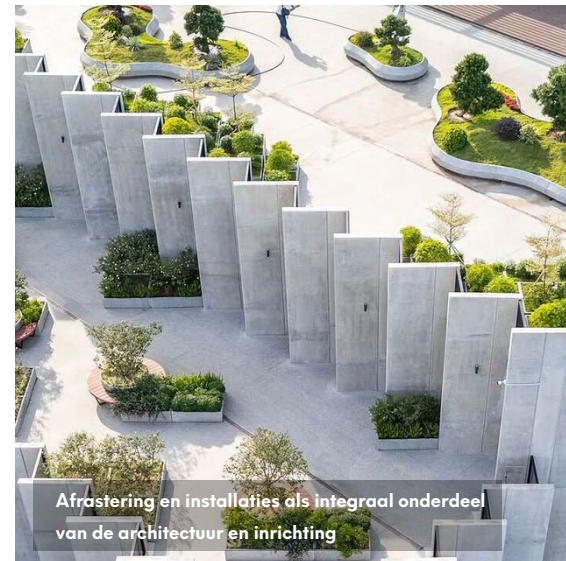
- Het silhouet van de toppen verzacht de beleving van het volume als geheel vanaf straatniveau;
- De opbouw van de toppen versterkt en draagt bij aan de verblijfs- en belevingskwaliteit aldaar, waarbij uitzicht is afgestemd op de betreffende doelgroep;
- Afrastering van de dakterrassen wordt uitgevoerd in hetzelfde materiaal als de rest van de gevel en wordt zo integraal onderdeel van de architectuur en geveluitwerking;
- Dakterrassen hebben een sterk groen karakter;
- Installaties op dakterrassen vormen een integraal onderdeel van de inrichting van het daklandschap en architectuur, doen geen afbreuk aan de kwaliteit en worden op enige afstand van de randen geplaatst.
- Dakterrassen worden voorzien van een groene buffer langs de randen, en de groene inrichting is vanaf het straatniveau goed herkenbaar.
- Begroeiing op de daken bestaat uit: kruidige vegetatie, struiken en (kleine) meerstammige bomen;
- De daken zijn uitgevoerd met voldoende substraatlaag om een rijk palet aan beplanting te kunnen toevoegen ter bevordering van de ecologische waarden en de bomen goed te kunnen verankeren.

Groene daktuin zichtbaar vanaf maaiveld

Rijke groene inrichting van het daklandschap

Afrastering en installaties als integraal onderdeel van de architectuur en inrichting

De toppen als sculpturaal groen daklandschap

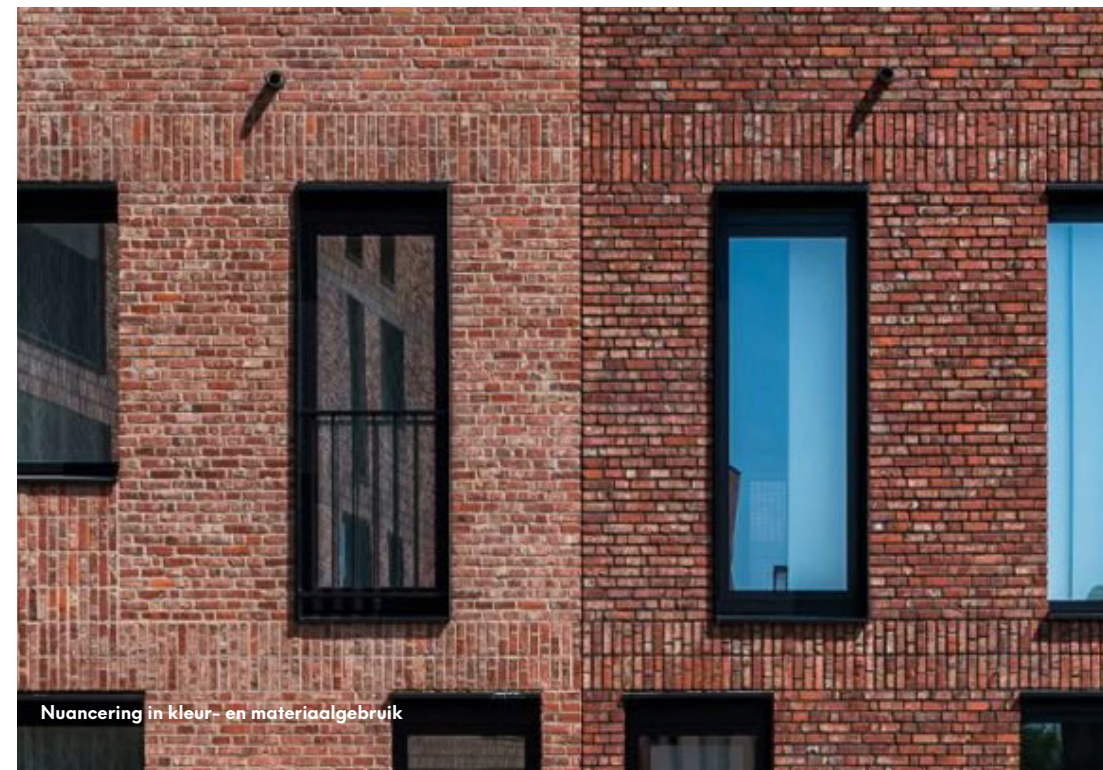
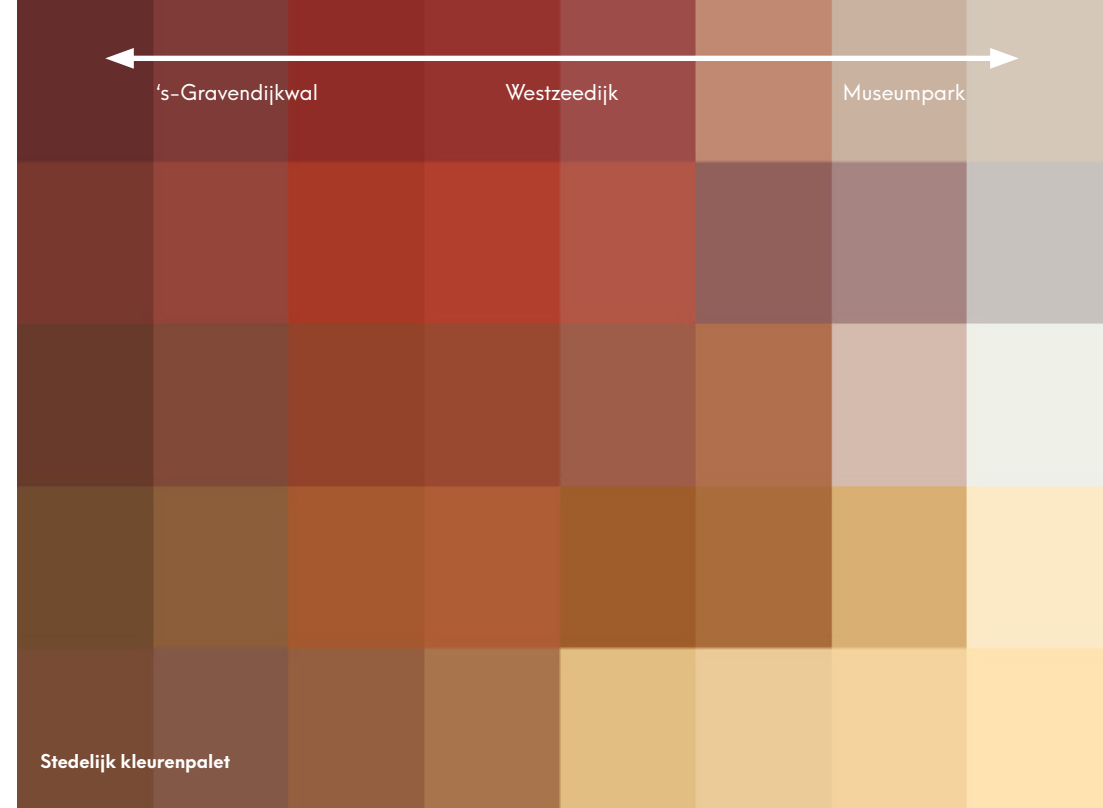

3.3 Bouwsteen 3 | Uitwerking: kleur, materialisatie en detaillering

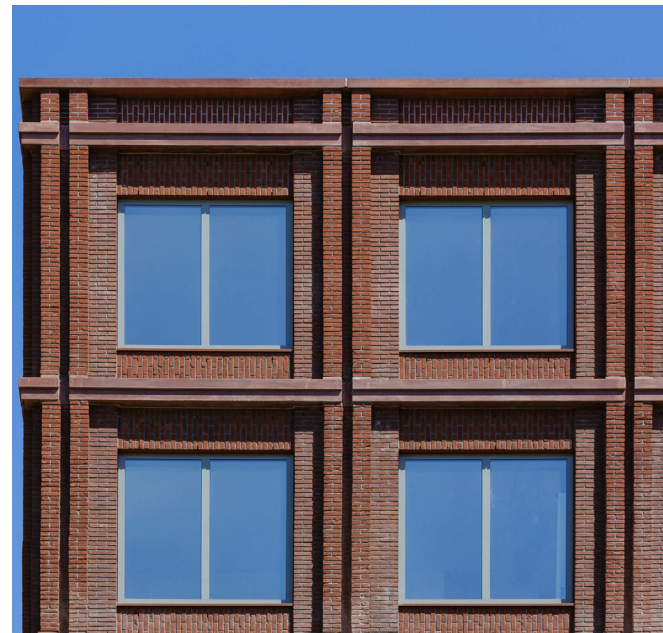
Het huidige Erasmus MC-complex presenteert zich als een wit, introvert en institutioneel ensemble van imposante gebouwen. De architectuur van de nieuwbouw kiest echter voor een andere koers: de campus richt zich niet alleen naar binnen, maar verbindt zich ook sterk met de omringende stad. Daarom wordt er een nieuw, stedelijk kleur- en materiaalpalet voorgeschreven. De nieuwbouw vormt zichtbaar een samenwerkend geheel qua kleur en materialisatie. Daarbij draagt een rijke detaillering van de gevels bij aan een aantrekkelijk gevelbeeld dat hoort bij de stadse allure.

Criteria

- Gevels zijn opgebouwd met steenachtige materialen als primaire toepassing voor gevelmateriaal.
- De toepassing van innovatieve en industriële materialen als mede hout, metaal en composiet is denkbaar als secundair materiaal voor gebouwonderdelen en accenten zoals entrees en gevelinvullingen;
- De kleuren van secundaire materialen zijn materiaal-eigen. Ze verhouden zich in verhouding tot het primaire materiaal overwegend in een ton-sur-ton met elkaar;
- De kleuren verschillen gradueel per gebiedsdeel, en reageren direct op de aanliggende context en vormen gezamenlijk een samenhangend en afgestemd palet. De kleurstelling verschuift van meer oranje, rood en bruin in heldere en zachte tonen die zich reeds voordoen aan de s'-Gravendijkwal, naar een meer zandkleurig palet met kleuren die rustig, natuurlijk en duurzaam zijn aan de Westzeedijk en Museumpark voor een sterkere relatie met het landschap;
- De gevels vormen een eenheid in verscheidenheid; De rijke detaillering wordt door middel van speels gebruik van kleur, materiaal en plasticiteit voor het versterken van tactiliteit en ritme van de gevel toegepast.

4. Criteria per deelgebied

4.1 's-Gravendijkwal

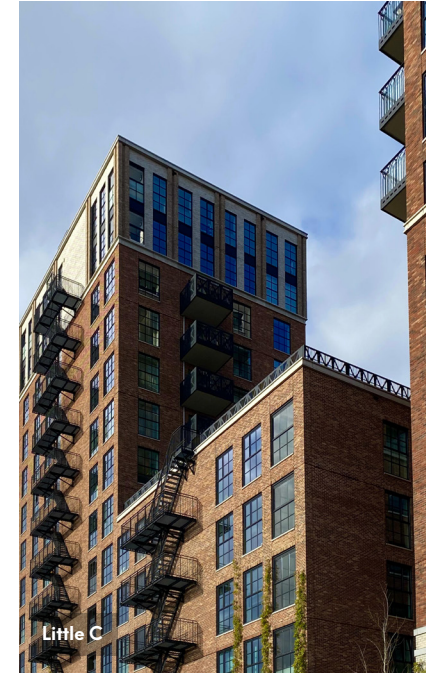
De 's-Gravendijkwal vormt een belangrijke verkeersader en stadsentree met een breed en groen profiel met hoogteverschillen door de Maastunneltraverse. De straat wordt ter hoogte van de Erasmus MC Campus geflankeerd door stevige gebouwen, die worden verzacht door warme baksteenarchitectuur met rijke detaillering en tactiliteit uit de omgeving.

De nieuwe voorgestelde campusbebouwing vormt samen met Little C een ensemble van stadswanden waarin een nieuw stedelijk milieu wordt gecreëerd. De hoeken bij de Rochussenstraat en het Droogleeversplein functioneren als herkenbare ankerpunten, waarbinnen de campusbebouwing moet landen en moet bijdragen aan een fijne omgeving om te verblijven en verplaatsen. De locatie vormt een belangrijke schakel in de ambitie om de Erasmus MC Campus te voorzien van een gezicht naar de stad en deze ook te verrijken.

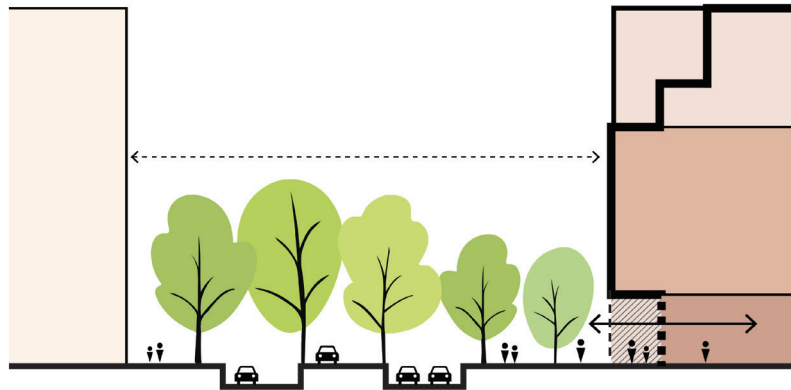
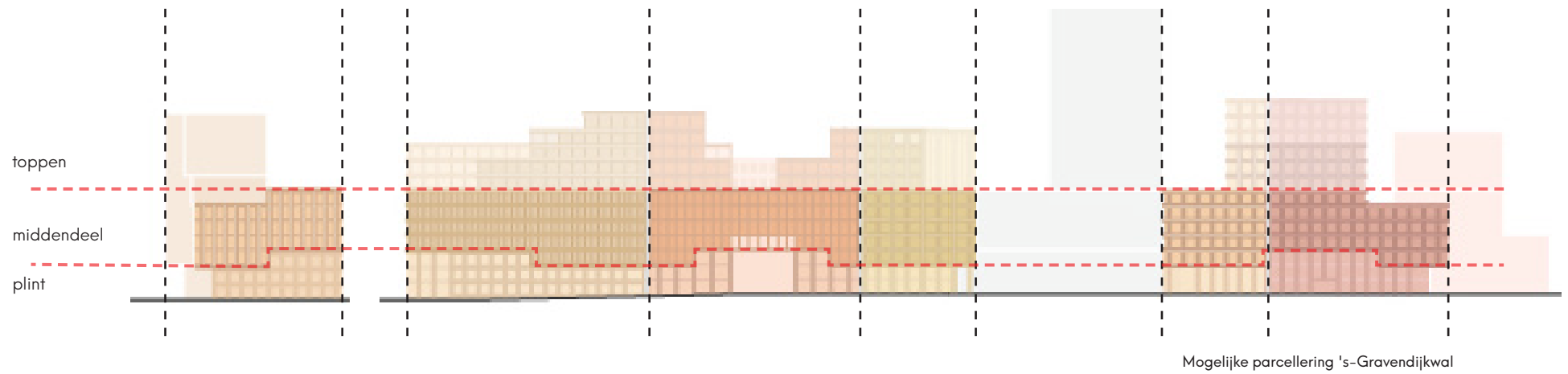
De voorgestelde bebouwing is opgebouwd uit een duidelijk herkenbare plint, middenlaag en top. Het volume volgt de 's-Gravendijkwal en wordt verankerd, waardoor samenhang ontstaat tussen gebouw en openbare ruimte. De herontwikkeling verwijst naar de historische 's-Gravendijkwal als groene stadslaan en vertaalt dit naar een eigentijdse parkweg met aantrekkelijke plinten en betere verbindingen. De plint stimuleert interactie en verblijfskwaliteit door diepte en overstekken. De middenlaag bepaalt maat, schaal en afkadering met warme gevels en verfijnde details. De top verzacht het volume met setbacks en dakterrassen.

Criteria omgeving

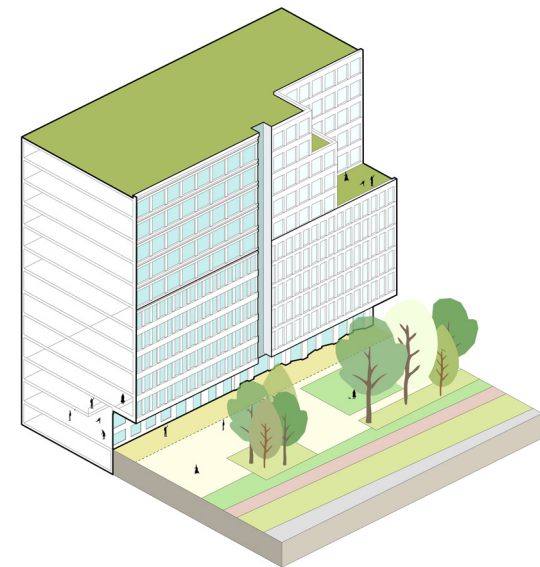
- Gebouwen verhouden zich tot een stedelijk schaalniveau op afstand en een menselijk schaalniveau van dichtbij;
- Het stedelijk profiel is duidelijk, met adressen en respect voor heldere rooilijnen;
- De rooilijn wordt op strategische plekken onderbroken, met een plein of doorsteek naar de binnenwereld van de Campus, deze onderbreking is een opmaat naar een stedelijke ruimte of verbinding aan de overzijde van de 's-Gravendijkwal.

Principe 's-Gravendijkwal

3D-projectie principes 's-Gravendijkwal

Criteria bouwwerk

Gevels

- De gevelopbouw bestaat uit een terugliggende plint, een middendeel en een top met dakterrassen;
- Het gebouw bestaat uit duidelijk herkenbare gebouwdelen als onderdeel van een grotere architectonische samenhang. De overgang tussen de gebouwdelen wordt vormgegeven met een architectonisch element, zoals bijvoorbeeld een uitgesproken dilatatie of ornament;
- Ieder gebouwdeel heeft een eigen rasteropbouw als gevelthema, maar zijn harmonieus vormgegeven;
- De ritmiek van de rastergevel is gelijk in de plint en het middendeel, waardoor deze een eenheid vormen;
- Hoeken zijn overhoeks geaccentueerd, waarbij het gevelmotief wordt voortgezet en het gebouwdeel afgemaakt.

Plint

- De plint straalt allure uit en heeft een dubbelhoge maat en uitstraling;
- Het gebouw heeft een duidelijke verankering in het maaiveld middels een plint met vaste geveldelen. Glas wordt selectief en met mate toegepast zodat de leesbaarheid van de plint als dragend element wordt ondersteund en een zwevend bouwvolume wordt vermeden;
- De plint is voorzien van dieptewerking, om de lineariteit van de lange gevellijnen te doorbreken;
- De entrees en toegangen zijn herkenbaar vormgegeven in het gevelbeeld van de plint;
- Entrees tot het interne netwerk van het complex zijn dubbelhoog met een prominente en opvallende uitstraling;
- De overgang tussen gebouw en openbare ruimte is verzachtend van vorm gegeven door meer raffinement en detail ten opzichte van de overige geveldelen;
- De onderzijde van het overstek is integraal mee-ontworpen met de vormgeving van de plint en heeft een hoogwaardige uitstraling.

Middendeel

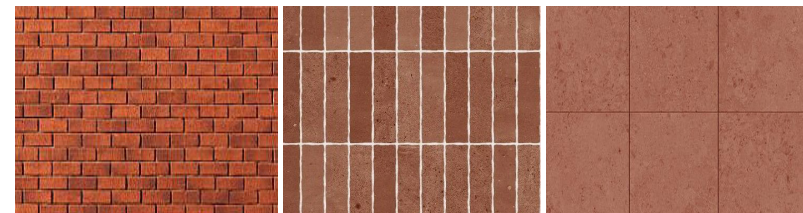
- Het middendeel heeft een duidelijke beëindiging en overgang naar de toppen.

Toppen

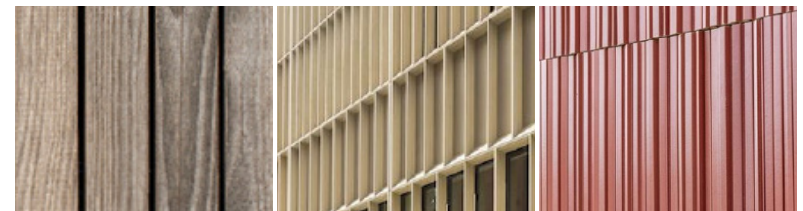
- De gevelopeningen en de rastergevel in de toppen zijn horizontaal geordend.

Criteria uitwerking

- De materialisering kenmerkt zich door de toepassing van steenachtig materiaal in rood-, oranje- en bruintinten;
- Er is samenhang in kleur en materiaal van plint, middendeel en toppen; de toepassing van secundaire materialen in de toppen is voor deze gevelzone denkbaar.

stenig hoofdmateriaal

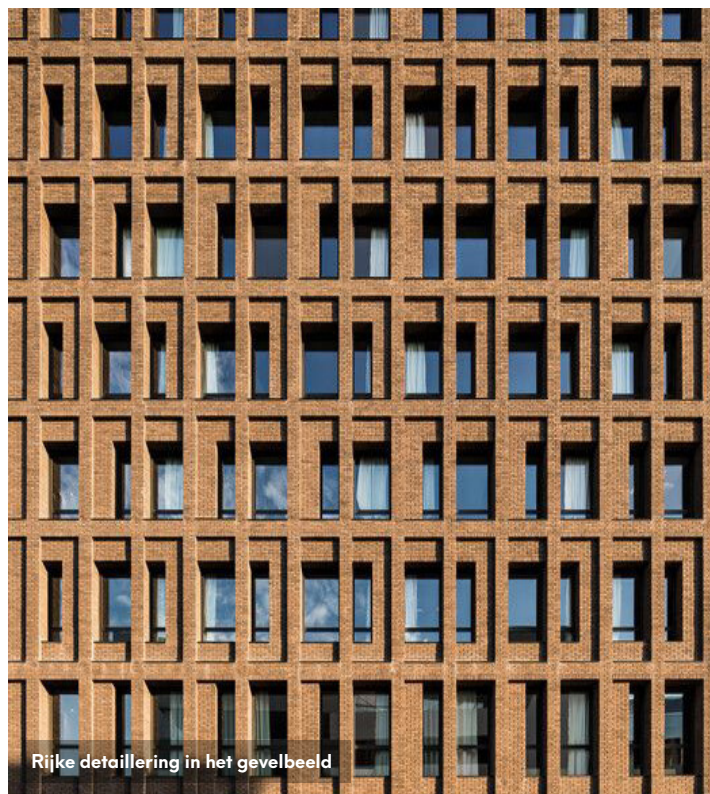

secundaire materialen

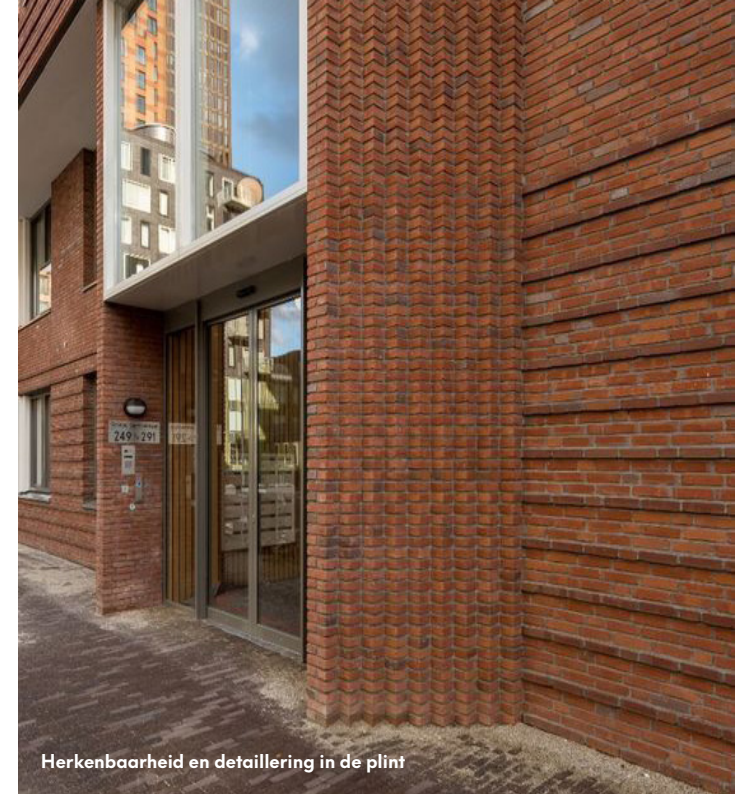

Duidelijke beëindiging richting de toppen

Rijke detaillering in het gevelbeeld

Herkenbaarheid en detaillering in de plint

Architectonisch element als dilatatie tussen onderscheiden gebouwdelen

Dieptewerking in de plint

Robuuste plint, waarbij het gebouw met zijn voeten op de grond landt

4.1.2 's-Gravendijkwal: Toren aan het Westelijk Plein

Als onderbreking in de gevel langs de 's-Gravendijkwal komt het Westelijk plein te liggen, maar het plein vormt wel een samenhang met de rest van de bebouwing langs de 's-Gravendijkwal. De plek wordt vormgegeven als een uitnodigend plein met ruimte voor verblijf. Een rijkelijk vormgegeven colonnade als motief en publiekelijke functies in de plint benadrukken deze ambitie. Tevens wordt via dit plein vanaf deze zijde van de Campus een nieuwe toegang tot het interne netwerk (de Passage) geboden, waardoor een natuurlijke stroom aan mensen ontstaat. Het plein wordt gemarkeerd door een toren die in de tweede gevellijn komt te liggen. Gezamenlijk met de twee andere bestaande torens vormen deze een herkenbaar ensemble dat de relatie met de kern van de Erasmus MC Campus weergeeft. Alhoewel de gevels aan het plein en de toren verschillend worden vormgegeven, blijven deze in dialoog met elkaar. De criteria in deze subparagraaf vormen een toevoeging op de reeds geldende criteria van de 's-Gravendijkwal.

Criteria omgeving

- De plint en het middendeel van het torenvolume zijn onderdeel van het motief langs de 's-Gravendijkwal en daarmee de andere twee gevelwanden van het plein;
- Het torenvolume heeft een architectonische expressie en kleurstelling die een sterk verwantschap met de bestaande torens (Na-toren en Ee-toren) heeft.

Criteria bouwwerk

Gevels

- De toren is opgebouwd uit plint, middendeel en terugliggend torenvolume plus kroon beëindiging;
- De gevelritmiek van de toren is gelijk in de plint, het middendeel en torenvolume.

Criteria westelijk plein; plint

- De plint is terugliggend met een overstek en is uitgevoerd met een colonnade als doorlopend motief van de plek;
- De colonnade volgt de ritmiek van de rastergevel en vormt zo een verlengstuk tot aan de grond.
- Gevelopeningen worden tot aan de grond uitgevoerd, en versterken de relatie tussen gebouw en plein als bruisende en functionele plek.

Criteria westelijk plein; middendeel

- De gevelarchitectuur van het middendeel van de toren is onderscheidend ten aanzien van de aangrenzende gevelwanden van het plein en heeft dezelfde gevelritmiek als het torenvolume, maar vormt wel een architectonisch harmonieus geheel.

Criteria toren: torenvolume + kroon

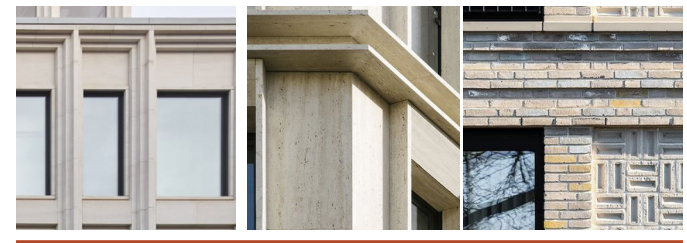
- Het torenvolume behoudt over de volledige hoogte een identieke footprint en kent geen verspringingen of setbacks;
- Het torenvolume heeft een kroon als beëindiging van het volume.

Criteria uitwerking

- De plint en het middendeel van de toren worden in dezelfde kleurstelling als de rest van de 's-Gravendijkwal uitgevoerd;
- Het torenvolume is uitgevoerd in steenachtige materialen in heldere, lichte tinten, zoals wit, lichtgrijs, beige of heel licht gemêleerd.
- De gevels zijn uitgevoerd met bijzondere tactiele motieven, vooral in plint en het middendeel geprononceerd.

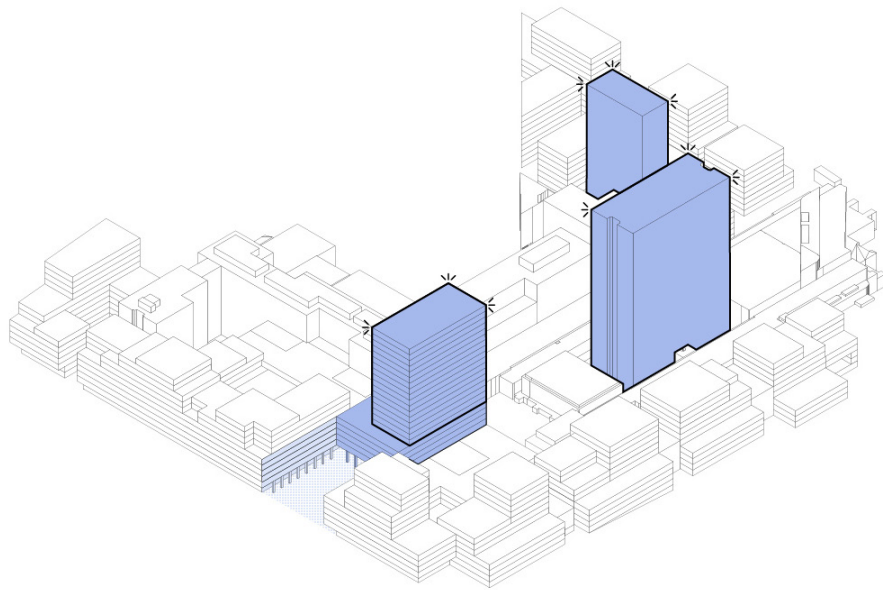

stenig hoofdmateriaal torenvolume

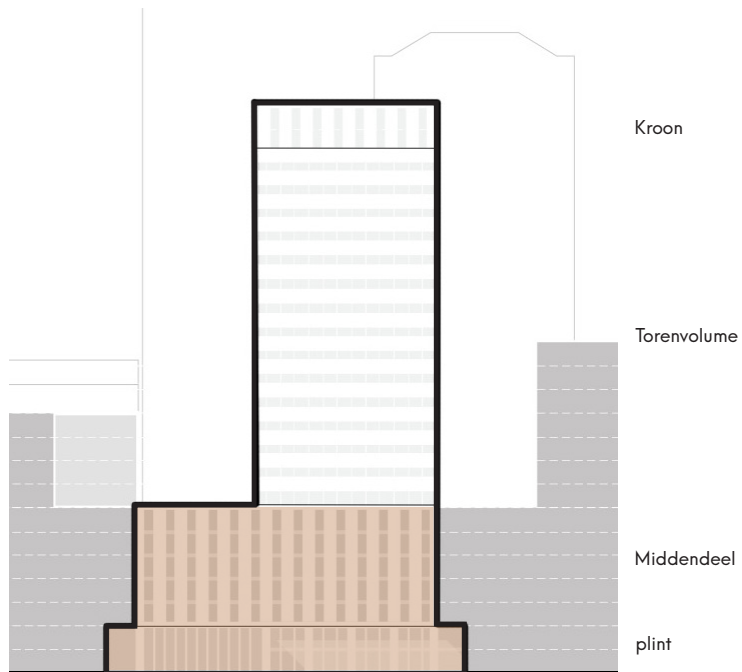

bijzondere motieven

Vormtaal van de torens als geheel, in dialoog met het Westelijk plein

Markering indicatie toren

Torenvolume met kroon

4.2 Westzeedijk

De zuidzijde is georiënteerd op het weelderige groen van Het Park en sluit voornamelijk fysiek aan op het benedenniveau van de Westzeedijk. Via de doorgang tussen de Kunsthall en het Natuurhistorisch Museum staat deze zijde tevens in landschappelijke verbinding met het Museumpark. Het hoogteverschil met de dijk creëert een beschutte zone in de luwte van het verkeer. De onderste verdiepingen kijken uit op het groene talud van de Westzeedijk, de bovenverdiepingen kijken over de dijk heen uit naar Het Park.

De omgeving van de Westzeedijk is rijkelijk voorzien van paviljoenachtige gebouwen, zoals de Kunsthall, Natuurhistorisch Museum en het gebouw Parckhove. Deze gebouwen zijn gepositioneerd in het groen en leggen een sterke relatie hiermee. De overzijde van de Westzeedijk kiest voor een sterker aaneengesloten motief van gebouwen. De gebouwen zijn duidelijk uitgevoerd in een ietwat meer bruin- en geelkleurenpalet.

Langs de Westzeedijk sluit de voorgestelde bebouwing aan op het lagere dijkniveau. Transparante tussenleden maken de campus zichtbaar en toegankelijk en verbinden de bebouwing met de routing. De paviljoenachtige volumes zijn duidelijk verankerd in het groen met terugliggende, verspringende toppen en vormen één samenhangend architectonisch geheel. Groene daken en terrassen versterken de landschappelijke inpassing en geven de campus een herkenbare schaal en uitstraling passend bij de Kunsthall.

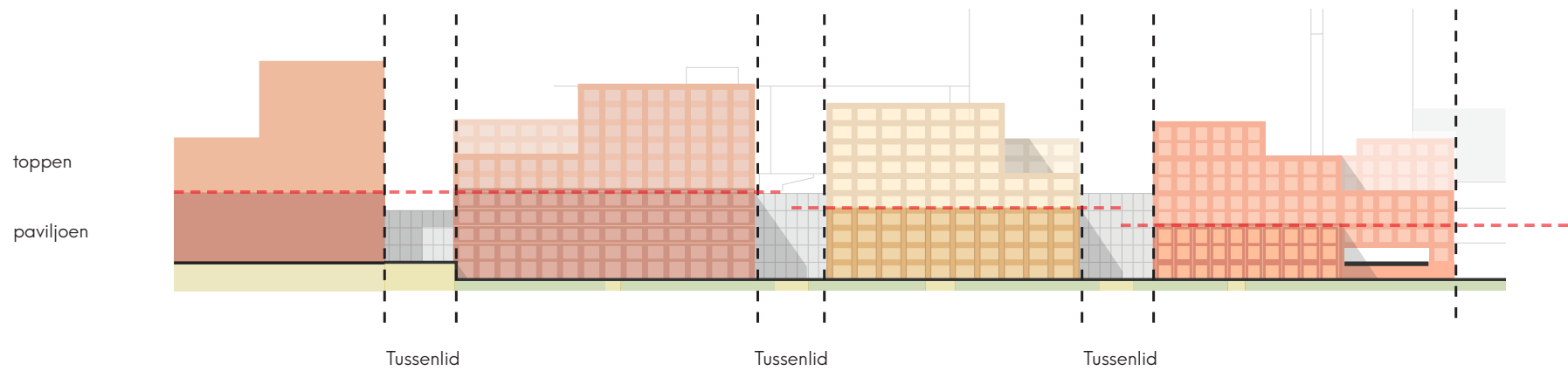
Op de hoek komen de structuren van de 's-Gravendijkwal en de Westzeedijk samen. Dit hoekgebouw hoort in de fasering bij de ontwikkeling van de 's-Gravendijkwal, maar neemt de karakteristieken over van de Westzeedijk. Entrees in de plint liggen op het niveau van het plein en zorgen voor een duidelijke koppeling, waarna het maaiveld afloopt richting de dijk. Het doorlopende plintmotief versterkt het publieke karakter dat kenmerkend is voor de 's-Gravendijkwal.

Criteria omgeving

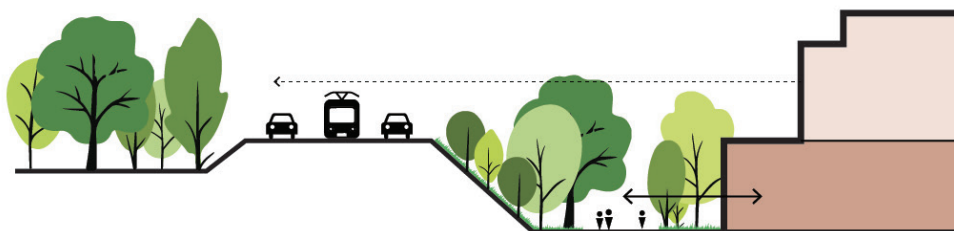
- Het profiel aan de voet van de Westzeedijk vormt een voetgangersvriendelijke groene zone die in relatie staat met de campusbebouwing;
- De gebouwen zijn voorzien van een zachte overgang tussen buiten en binnen;
- De begane grond is geactiveerd met publieksvriendelijke functies, zo ontstaat een vanzelfsprekende relatie met de Westzeedijk.

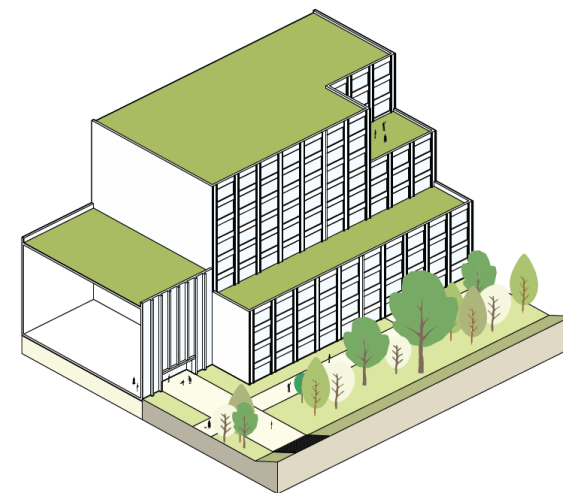

Mogelijke parcellering Westzeedijk

Principe Westzeedijk

3D-projectie principes Westzeedijk

Criteria bouwwerk

Gevels

- De volume-opbouw bestaat uit een paviljoenlaag als basement met een ruim terugliggende top in getrapte hoogtes met dakterrassen;
- De gebouwdelen zijn herkenbaar en onderscheidend door de toepassing van transparante tussenleden en een gevarieerd gevelbeeld per gebouwdeel, binnen een familie van architectonische componenten;
- De rastergevel is opgebouwd uit horizontaal geordende gevelopeningen;
- Per gebouwdeel hebben de paviljoenlagen en de toppen een gelijke gevelarchitectuur; ordening en raamtipes komen overeen.

Paviljoen

- De paviljoen-lagen leggen als architectonisch concept een sterke fysieke en visuele relatie met het landschap langs de Westzeedijk;
- De paviljoenlagen hebben een sterkere tactiliteit en detaillering dan de toplaag.

Tussenlid

- De tussenleden hebben een transparant karakter;
- De tussenleden hebben een terugliggende rooilijn ten opzichte van de andere gebouwdelen.

Toppen

- De toplagen leggen een sterke visuele relatie met het Park aan de overzijde van de Westzeedijk als architectonisch concept.

Criteria uitwerking

- De materialisering kenmerkt zich door de toepassing van steenachtig materiaal in lichtere rood-, oranje-, geel- en bruintinten;
- De verschillende lagen per gebouwdeel zijn in dezelfde kleuren en materialen uitgewerkt;
- De tussenleden sluiten qua materialisatie aan op de bestaande kern van het Erasmus MC

Stenig hoofdmateriaal

Tussenlid

Fijne verblijfsplek langs Talud

Gelijke gevelarchitectuur in verschillende lagen

Horizontaal geordende gevelopeningen

Tussenlid

Sterke relatie tussen landschap en gebouw

4.3 Museumpark

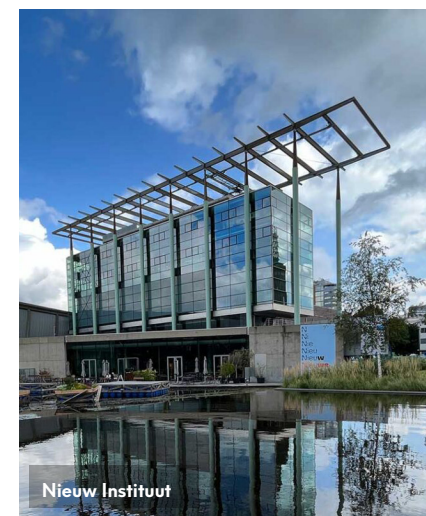
De oostzijde van het complex richt zich sterk op het groene Museumpark, een gebied dat wordt gekenmerkt door vrijstaande gebouwen in het groen, zoals het Nieuwe Instituut, het Chabot Museum, Het Museum Boijmans van Beuningen, Het Depot en het Henket Paviljoen. Deze setting zorgt voor een doorwaadbare structuur met een alzijdige beleving. De gebouwen zijn hoofdzakelijk vormgegeven met lichte materialen en transparante gevels die de relatie tussen binnen en het parklandschap versterken. Aan de andere zijde bestaat een gering raakvlak met de Wytemaweg als formelere stadsstraat.

De voorgestelde gebouwen bouwen hierop voort en functioneren als paviljoens met een duidelijke gelaagdheid. Een basishoogte van drie lagen, met transparante gevels en uitkragende vloeren vormt een sterke verbinding tussen buiten en binnen, en sluit aan op de hoogte van het omliggende groen. De toppen met setbacks verzachten de volumes en dragen bij aan een wijds beleving van het landschap. De volumes lopen gradueel, van lager langs de randen, op richting het compactere hart van het complex.

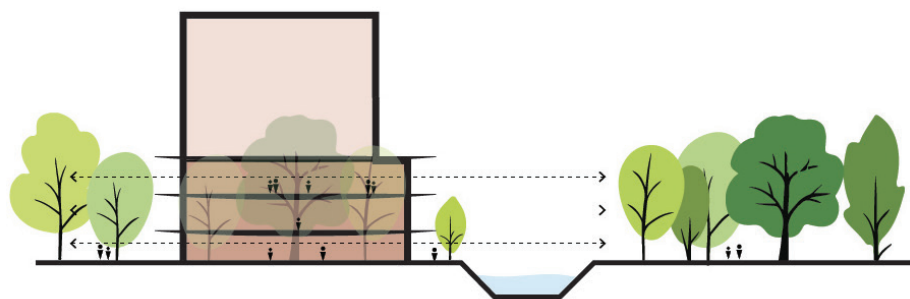
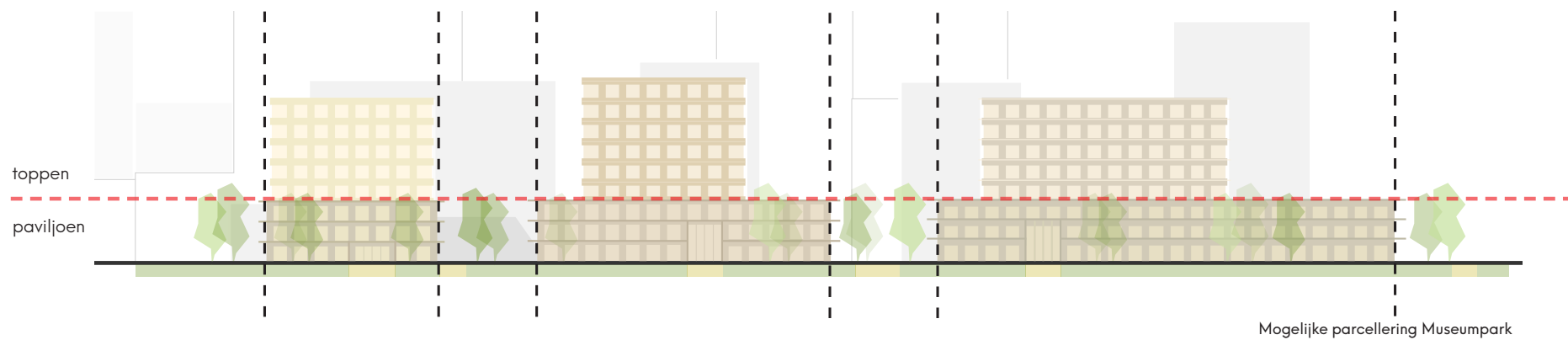
De gevels zijn alzijdig en opgebouwd uit een repetitief raster, waarbij elk gebouw een eigen karakter krijgt. Materialisatie in staal, glas, hout en sluit aan op de groene context en de cultuurhistorie van het Museumpark met haar paviljoen-actige gebouwen. Langs de Wytemaweg volgt de nieuwe bebouwing de duidelijke rooilijn en maken deze het straatprofiel af. De vormgeving van de architectuur is hier formeler en sluit aan op de overzijde van de Wytemaweg.

Criteria omgeving

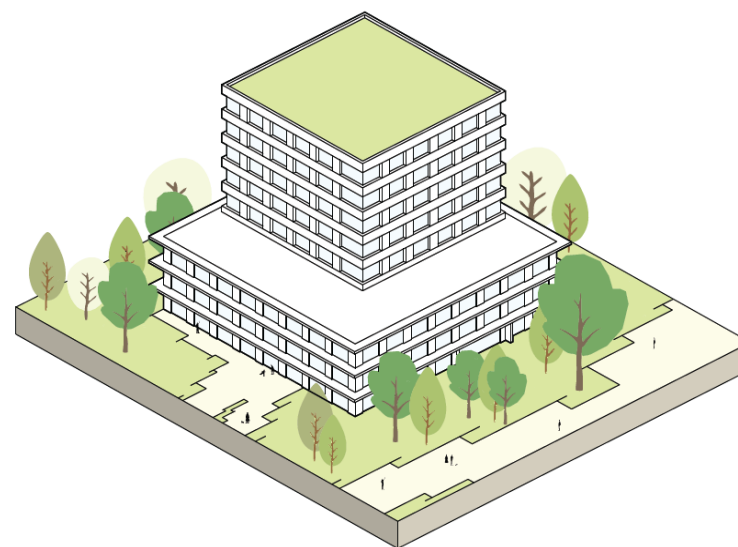
- De configuratie van gebouwen zet in op een doorwaadbare structuur met alzijdige gebouwen.
- De stedenbouwkundige en landschappelijke ordening volgt de formele geometrie van het Museumpark;
- De gebouwen zijn voorzien van een zachte overgang tussen buiten en binnen;
- De Wytemaweg als stadsstraat wordt voltooid door duidelijke rooilijnen te introduceren en het profiel met twee straatwanden af te maken;
- Publieksvriendelijke functies op de begane grond activeren de relatie met het Museumpark.

Principe Museumpark

3D-projectie principes Museumpark

Criteria bouwwerk

Gevels

- Het ensemble bestaat uit vrijstaande, alzijdig georiënteerde gebouwen, met een genvanceerde onderlinge variatie binnen een architectonisch geheel;
- De gevelopbouw bestaat uit een paviljoenlaag als basement met minstens aan twee zijden een terugliggende toplaag;
- Per gebouwdeel hebben de paviljoenlagen en de toppen een gelijke gevelarchitectuur; ordening en raamtipes komen overeen.

Paviljoen

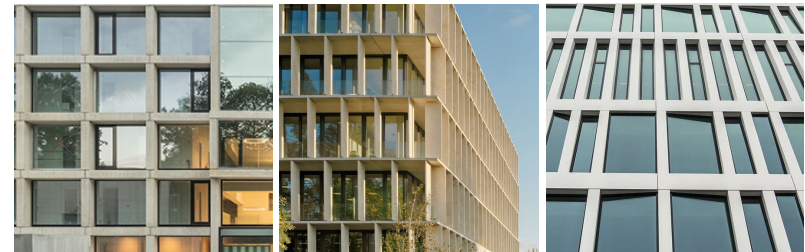
- Uitkragende horizontale gevelbanden typeren de paviljoenlagen, met uitzondering van de gevels die direct grenzen aan de Wytemaweg;
- De paviljoenlagen hebben een sterkere tactiliteit en detaillering dan de toplaag;
- Er is een sterke fysieke en visuele verbinding met het parklandschap;
- Waar dat in overeenstemming is met het programma, en maximale interactie met de openbare ruimte wenselijk is, reiken gevelopeningen in de plint tot aan het maaiveld.

Criteria uitwerking

- Baksteen en andere alternatieve materialen, zoals metaal, composiet en hout, vormen de primaire materiaaltoepassing. De kleurstelling volgt het zandkleurige palet.

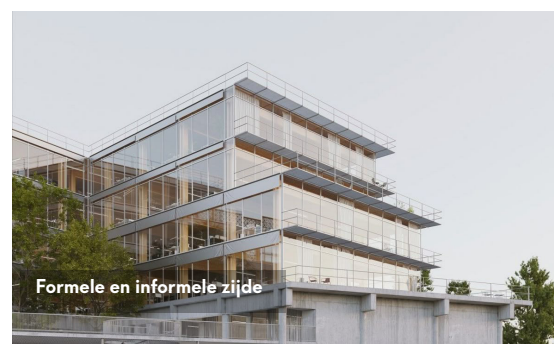

hoofdmateriaal

bijzondere motieven

5. Welstandscriteria

5.1 Omgeving; het gebouw en de stad

Aanvullende gebiedscriteria

Algemene criteria Erasmus MC Campus

- De Erasmus MC Campus verhoudt zich te allen tijden tot de bebouwing aan de overzijde en de aansluitende publieke ruimte; De bouwinitiatieven reageren verschillend op de ruimtelijke karakteristieken van de context zoals het gebruik van de plinten, de opbouw van de massa, de geschakelde of (semi)vrijstaande conditie, de schaal en maat van de afzonderlijke gebouwdelen en kleur en materialisatie.

Specifieke criteria 's-Gravendijkwal

- Gebouwen verhouden zich tot een stedelijk schaalniveau op afstand en een menselijk schaalniveau van dichtbij;
- Het stedelijk profiel is duidelijk, met adressen en respect voor heldere rooillijnen;
- De rooilijn wordt op strategische plekken onderbroken, met een plein of doorsteek naar de binnenwereld van de Campus, deze onderbreking is een opmaat naar een stedelijke ruimte of verbinding aan de overzijde van de 's-Gravendijkwal.

Specifieke criteria toren 's-Gravendijkwal

- De plint en het middendeel van het torenvolume zijn onderdeel van het motief langs de 's-Gravendijkwal en daarmee de andere twee gevelwanden van het plein;
- Het torenvolume heeft een architectonische expressie en kleurstelling die een sterk verwantschap met de bestaande torens (Na-toren en Ee-toren) heeft.

Specifieke criteria Westzeedijk

- Het profiel aan de voet van de Westzeedijk vormt een voetgangersvriendelijke groene zone die in relatie staat met de campusbebouwing;

- De gebouwen zijn voorzien van een zachte overgang tussen buiten en binnen;
- De begane grond is geactiveerd met publieksvriendelijke functies, zo ontstaat een vanzelfsprekende relatie met de Westzeedijk.

Specifieke criteria Museumpark

- De configuratie van gebouwen zet in op een doorwaadbare structuur met alzijdige gebouwen.
- De stedenbouwkundige en landschappelijke ordening volgt de formele geometrie van het Museumpark;
- De gebouwen zijn voorzien van een zachte overgang tussen buiten en binnen;
- De Wytemaweg als stadsstraat wordt voltooid door duidelijke rooillijnen te introduceren en het profiel met twee straatwanden af te maken;
- Publieksvriendelijke functies op de begane grond activeren de relatie met het Museumpark.

5.2 Bouwwerk; het ontwerp op zichzelf

Aanvullende gebiedscriteria

Algemene criteria Erasmus MC Campus

Gevels:

- De rastergevel keert rondom de gehele campus terug. De architectuur van de gebouwen bedient zich van dezelfde basisprincipes in termen van orthogonale ordening, geleding en gridstructuur van de gevels, textuur, diepte en reliëf. De Campus is hiermee afleesbaar als een samenhangende stedelijke entiteit.
- De gevel is opgebouwd met een duidelijke horizontale geleding. Deze geveldelen verschillen van elkaar qua volume, expressie en eventueel vormgeving, maar vormen wel een architectonisch geheel.
- De gevels van grootschalige gebouwen zijn opgebouwd uit verschillende gebouwdelen, afzonderlijk herkenbaar maar de onderlinge samenhang wordt gewaarborgd. Ook de gebouwen die als ensembles werken vormen zo een samenhangend geheel.

Daken:

- Het silhouet van de toppen verzacht de beleving van het volume als geheel vanaf straatniveau;
- De opbouw van de toppen versterkt en draagt bij aan de verblijfs- en belevingskwaliteit aldaar, waarbij uitzicht is afgestemd op de betreffende doelgroep;
- Afrastering van de dakterrassen wordt uitgevoerd in hetzelfde materiaal als de rest van de gevel en wordt zo integraal onderdeel van de architectuur en geveluitwerking;
- Dakterrassen hebben een sterk groen karakter;
- Installaties op dakterrassen vormen een integraal onderdeel van de inrichting van het daklandschap en architectuur, doen geen afbreuk aan de kwaliteit en worden op enige afstand van de randen geplaatst.
- Dakterrassen worden voorzien van een groene buffer langs de randen, en de groene inrichting is vanaf het straatniveau goed herkenbaar.
- Begroeiing op de daken bestaat uit: kruidige vegetatie, struiken en (kleine) meerstammige bomen;

- De daken zijn uitgevoerd met voldoende substraatlaag om een rijk palet aan beplanting te kunnen toevoegen ter bevordering van de ecologische waarden en de bomen goed te kunnen verankeren.

Specifieke criteria 's-Gravendijkwal

- De gevelopbouw bestaat uit een terugliggende plint, een middendeel en een top met dakterrassen;
- Het gebouw bestaat uit duidelijk herkenbare gebouwdelen als onderdeel van een grotere architectonische samenhang. De overgang tussen de gebouwdelen wordt vormgegeven met een architectonisch element, zoals bijvoorbeeld een uitgesproken dilatatie of ornament;
- Ieder gebouwdeel heeft een eigen rasteropbouw als gevelthema, maar zijn harmonieus vormgegeven;
- De ritmiek van de rastergevel is gelijk in de plint en het middendeel, waardoor deze een eenheid vormen;
- Hoeken zijn overhoeks geaccentueerd, waarbij het gevelmotief wordt voortgezet en het gebouwdeel afgemaakt.

Plint:

- De plint straalt allure uit en heeft een dubbelhoge maat en uitstraling;
- Het gebouw heeft een duidelijke verankering in het maaiveld middels een plint met vaste geveldelen. Glas wordt selectief en met mate toegepast zodat de leesbaarheid van de plint als dragend element wordt ondersteund en een zwevend bouwvolume wordt vermeden;
- De plint is voorzien van dieptewerking, om de lineariteit van de lange gevellijnen te doorbreken;
- De entrees en toegangen zijn herkenbaar vormgegeven in het gevelbeeld van de plint;
- Entrees tot het interne netwerk van het complex zijn dubbelhoog met een prominente en opvallende uitstraling;
- De overgang tussen gebouw en openbare ruimte is verzachtend van vorm gegeven door meer raffinement en detail ten opzichte van de overige geveldelen;
- De onderzijde van het overstek is integraal mee-ontworpen met de vormgeving van de plint en heeft een hoogwaardige uitstraling.

Middendeel:

- Het middendeel heeft een duidelijke beëindiging en overgang naar de toppen.

Toppen:

- De gevelopeningen en de rastergevel in de toppen zijn horizontaal geordend.

Specifieke criteria toren 's-Gravendijkwal

- De toren is opgebouwd uit plint, middendeel en terugliggend torenvolume plus kroon beëindiging;
- De gevelritmiek van de toren is gelijk in de plint, het middendeel en torenvolume.

Criteria westelijk plein: plint:

- De plint is terugliggend met een overstek en is uitgevoerd met een colonnade als doorlopend motief van de plek;
- De colonnade volgt de ritmiek van de rastergevel en vormt zo een verlengstuk tot aan de grond.
- Gevelopeningen worden tot aan de grond uitgevoerd, en versterken de relatie tussen gebouw en plein als bruisende en functionele plek.

Criteria westelijk plein: middendeel:

- De gevelarchitectuur van het middendeel van de toren is onderscheidend ten aanzien van de aangrenzende gevelwanden van het plein en heeft dezelfde gevelritmiek als het torenvolume, maar vormt wel een architectonisch harmonieus geheel.

Criteria toren: toppen + kroon:

- Het torenvolume behoudt over de volledige hoogte een identieke footprint en kent geen verspringen of setbacks;
- Het torenvolume heeft een kroon als beëindiging van het volume.

Specifieke criteria Westzeedijk

- De volume-opbouw bestaat uit een paviljoenlaag als basement met een ruim terugliggende top in getrapte hoogtes met dakterrassen;
- De gebouwdelen zijn herkenbaar en onderscheidend door de toepassing van transparante tussenleden en een gevarieerd gevelbeeld per gebouwdeel,

binnen een familie van architectonische componenten;

- De rastergevel is opgebouwd uit horizontaal geordende gevelopeningen;
- Per gebouwdeel hebben de paviljoenlagen en de toppen een gelijke gevelarchitectuur; ordening en raamtypes komen overeen.

Paviljoen:

- De paviljoen-lagen leggen als architectonisch concept een sterke fysieke en visuele relatie met het landschap langs de Westzeedijk;
- De paviljoenlagen hebben een sterkere tactiliteit en detaillering dan de toplaag.

Tussenlid:

- De tussenleden hebben een transparant karakter;
- De tussenleden hebben een terugliggende rooilijn ten opzichte van de andere gebouwdelen.

Toppen:

- De toplagen leggen een sterke visuele relatie met het Park aan de overzijde van de Westzeedijk als architectonisch concept.

Specifieke criteria Museumpark

- Het ensemble bestaat uit vrijstaande, alzijdig georiënteerde gebouwen, met een genvanceerde onderlinge variatie binnen een architectonisch geheel;
- De gevelopbouw bestaat uit een paviljoenlaag als basement met minstens aan twee zijden een terugliggende toplaag;
- Per gebouwdeel hebben de paviljoenlagen en de toppen een gelijke gevelarchitectuur; ordening en raamtypes komen overeen.

Paviljoen:

- Uitkragende horizontale gevelbanden typeren de paviljoenlagen, met uitzondering van de gevels die direct grenzen aan de Wytemaweg;
- De paviljoenlagen hebben een sterkere tactiliteit en detaillering dan de toplaag.
- Er is een sterke fysieke en visuele verbinding met het parklandschap;
- Waar dat in overeenstemming is met het programma, en maximale interactie met de openbare ruimte wenselijk is, reiken gevelopeningen in de plint tot aan het maaiveld.

5.3 Uitwerking; de architectonische vormgeving van het bouwwerk

Aanvullende gebiedscriteria

Algemene criteria Erasmus MC Campus

- Gevels zijn opgebouwd met steenachtige materialen als primaire toepassing voor gevelmateriaal.
- De toepassing van innovatieve en industriële materialen als mede hout, metaal en composiet is denkbaar als secundair materiaal voor gebouwonderdelen en accenten zoals entrees en gevelinvullingen;
- De kleuren van secundaire materialen zijn materiaal-eigen. Ze verhouden zich in verhouding tot het primaire materiaal overwegend in een ton-sur-ton met elkaar;
- De kleuren verschillen gradueel per gebiedsdeel, en reageren direct op de aanliggende context en vormen gezamenlijk een samenhangend en afgestemd palet. De kleurstelling verschuift van meer oranje, rood en bruin in heldere en zachte tonen die zich reeds voordoen aan de s'-Gravendijkwal, naar een meer zandkleurig palet met kleuren die rustig, natuurlijk en duurzaam zijn aan de Westzeedijk en Museumpark voor een sterkere relatie met het landschap;
- De gevels vormen een eenheid in verscheidenheid; De rijke detaillering wordt door middel van speels gebruik van kleur, materiaal en plasticiteit voor het versterken van tactiliteit en ritme van de gevel toegepast.

Specifieke criteria 's-Gravendijkwal

- De materialisering kenmerkt zich door de toepassing van steenachtig materiaal in rood-, oranje- en bruintinten;
- Er is samenhang in kleur en materiaal van plint, middendeel en toppen; de toepassing van secundaire materialen in de toppen is voor deze gevelzone denkbaar.

Specifieke criteria toren 's-Gravendijkwal

- De plint en het middendeel van de toren worden in dezelfde kleurstelling als de rest van de 's-Gravendijkwal uitgevoerd;
- Het torenvolume is uitgevoerd in steenachtige materialen in heldere, lichte tinten, zoals wit, lichtgrijs, beige of heel licht gemêleerd.
- De gevels zijn uitgevoerd met bijzondere tactiele patronen, vooral in plint en het middendeel geprononceerd.

Specifieke criteria Westzeedijk

- De materialisering kenmerkt zich door de toepassing van steenachtig materiaal in lichtere rood-, oranje-, geel- en bruintinten;
- De verschillende lagen per gebouwdeel zijn in dezelfde kleuren en materialen uitgewerkt;
- De tussenleden sluiten qua materialisatie aan op de bestaande kern van het Erasmus MC

Specifieke criteria Museumpark

- Baksteen en andere alternatieve materialen, zoals metaal, composiet en hout, vormen de primaire materiaaltoepassing. De kleurstelling volgt het zandkleurige palet.

6. Beeldverantwoording

Pag. 7

- © Steenhuis stedenbouw/landschap – Cultuurhistorische analyse Hoboken
- © Johanna van Doorn – Beeldkwaliteitsplan Maastunneltraverse

Pag. 9

- © Top010 – Website: <https://nieuws.top010.nl/erasmus-mc-hoogbouw.htm>
- © Erasmus MC – Website: <https://www.erasmusmc.nl/nl-nl/pages/over-erasmusmc#39c4216f-c4b8-4850-bf3a-110c8e7a5c36>
- © Erasmus MC – Website: <https://www.werkenbijerasmusmc.nl/vastgoed-en-techniek>

Pag. 11

- © Gemeente Rotterdam

Pag. 18

- © Aldo Amoretti – Website: <https://www.archdaily.com/1000930/cmip-medical-center-jaq>
- © Nelson Kon – Website: <https://www.archdaily.com/984612/nube-building-jacobsen-arquitetura>
- © KENK architecten – Website: <https://www.kenkarchitecten.nl/wormerveerstraat-amsterdam.html>

Pag. 19

- © Studioninedots – Website: <https://studioninedots.nl/project/highnote/>
- © Gort Scott – Website: <https://gortscott.com/projects/unity-place>
- © De Zwarte Hond – Website: <https://dezwartehond.nl/projecten/groot-handelshuis-groningen/>

Pag. 20

- © Ronald Tilleman – Website: <https://architectenweb.nl/projecten/project.aspx?id=38234>
- © Maccreanor Lavington – Website: <https://www.maccreanorlavington.com/work/detail/porters-edge/>

Pag. 21

- © Coenen Sättele Architecten – Website: <https://www.coenensaettele.com/san-gerard-strijp-s/>
- © Joe Thomas Photography – Website: <https://www.archpaper.com/2024/04/asla-ny-winners-2024-design-awards/>
- © Baumschlager Eberle Architekten – Website: <https://www.architecturelab.net/huy-hoang-lock-factory-baumschlager-eberle-architekten/>
- © Studio Vulkan – Website: <https://www.studiovulkan.ch/en/projects/1566-campus-toni-areal-zurich/>

Pag. 22

- © DENC!-STUDIO – Website: <https://www.wienerberger.be/architectuur/projecten/nieuw-leven-voor-een-oude-industriele-site.html>

Pag. 23

- © Heinlewischer – Website: <https://www.hagemeister.de/en/reference/ibsh>
- © Maccreanor Lavington – Website: <https://www.maccreanorlavington.com/work/detail/garden-halls/>
- © Koichi Takada Architects – Website: <https://koichitakada.com/news/koichi-takada-architects-named-in-architizers-30-best-architecture-firms-in-australia/>
- © CERT Property – Website: <https://certproperty.co.uk/projects/>

- cross-keys/
- © Shift Architecture Urbanism - Website: <https://www.shift-au.com/projects/sister-city/>
- © Reiach Hall Architects - Website: <https://www.reiachandhall.co.uk/workplace/dundee-civic>
- © En En Architecten - Website: <https://architecten-en-en.nl/project/loftwonen-strijp-s/>

Pag. 27

- © Stiff+Trevillion - Website: <https://www.stiffandtrevillion.com/projects/197-kensington-high-street-kensington>
- © Hessamfar Verons Architectes Urbanistes - Website: <https://www.hessamfar-verons.fr/ilot-mixte-cap-leeuwin/>
- © INBO - Website: <https://zuidas.nl/construction-project/ella-gershwin-blok-9/>
- © Mecanoo - Website: <https://www.mecanoo.nl/Projects/project/179/KAMPUS>
- © Maccreanor Lavington - Website: <https://www.maccreanorlavington.com/work/detail/porters-edge/>

Pag. 29

- © De Groot & Visser - Website: <https://degrootenvisser.nl/erasmus-mc/>
- © Max Dudler - Website: <https://www.maxdudler.de/de/projekte/empfangsgebaeude-draegerwerk/>
- © David Chipperfield architects - Website: <https://davidchipperfield.com/projects/laboratory-building>

Pag. 33

- © David Chipperfield - Website: <https://davidchipperfield.com/projects/rockbund-project>
- © EVA architecten - Website: <https://e-v-a.net/project/971/>

- © Buckley Gray Yeoman - Website: <https://www.bgy.co.uk/commissions/dept-w>
- © Agence Ter - Website: <https://agenceter.com/project/parc-des-docks/>
- © Itten + Brechbühl AG - Website: <https://www.ittenbrechbuehl.ch/en/projects/new-ecotope-campus-swiss-federal-polytechnic-institute-lausanne-epfl/?cat=14>
- © KCAP - Website: <https://www.kcap.eu/projects/201/cruquius-island-amsterdam>

Pag. 37

- © Berrel Kräutler Architekten - Website: <https://bkar.ch/en/projekt/6>
- © Lotoarchilab - Website: <https://www.lotoarchilab.com/portfolio/roquebrune/>
- © GNWA - Website: <https://vudoppia.ch/>
- © Rory Gardiner - Website: <https://divisare.com/projects/439124-mae-architects-rory-gardiner-pinnacle-house>
- © MIX Architectuur - Website: <https://www.mix-architectuur.nl/mix-paviljoen/>
- © Jeudi Wang - Website: <https://jeudi.wang/>
- © E2A - Website: <https://e2a.ch/de/node/685#/page1/>

